
Erhvervsudvikling i Region Midtjylland

Tendenser, specialisering, vækst og
vækstvilkår

August 2023

**Særtema om detailhandel og
fødevarerektoren i Region Midtjylland**

Indhold

1. Forord og sammenfatning	3
2. Beskæftigelse og specialisering	8
3. Iværksætteri og eksport	13
4. Temafsnit om detailhandel	20
5. Temafsnit om fødevarerektoren	27

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

1

Forord og sammenfatning

Forord

Velkommen til tredje udgave af den tværgående rapport om erhvervsudvikling i Region Midtjylland. Rapporten opsamler tendenser for erhvervslivet på tværs af regionen og sætter fokus på centrale erhvervspolitiske temaer.

Erhvervshus Midtjylland har, som et af flere fokuspunkter, til formål at fremme og påpege midtjyske vækstdrivere og styrkepositioner samt modvirke udviklingsbarrierer. Denne rapport skal, i overensstemmelse med de to første udgaver, ses som et led i dette arbejde, da den skal danne grundlag for en aktiv og faktabaseret erhvervsfremmeindsats, der understøtter de mange forskellige potentialer og styrker, som Midtjylland besidder.

Den tværgående rapport har et regionalt fokus – i modsætning til de 19 kommunerapporter, som Erhvervshus Midtjylland hvert år udarbejder og udgiver for hver af de 19 midtjyske kommuner. Rapporten vil således samle op på tendenserne i kommuneopdelte data fra kommunerapporterne og sammenligne tendenserne med de øvrige danske regioner.

Dette års rapport indeholder desuden to sektorfokuserede kapitler, der på baggrund af et bredt udsnit af data går i dybden med henholdsvis fødevaresektoren og detailhandlen.

Fødevaresektoren og detailhandlen er to af de vigtigste sektorer for økonomisk vækst og beskæftigelse i Midtjylland, hvorfor lokale indsatser og initiativer rettet mod disse sektorer har stor betydning.

Fødevareinnovation, bæredygtig fødevareproduktion og klimavenlige produktionsmetoder er forbundet med et stort fremadrettet potentiale for yderligere styrkelse af fødevaresektoren som midtjysk styrkeposition, mens detailhandlen spiller en helt central rolle i forhold til beskæftigelse,

bosætning og tiltrækning af turister, der bidrager til at øge efterspørgslen efter lokale produkter og tjenester.

Begge sektorer gennemgår en transformation, som kræver omstilling hos de eksisterende virksomheder og samtidig giver et stort forretningsmæssigt potentiale.

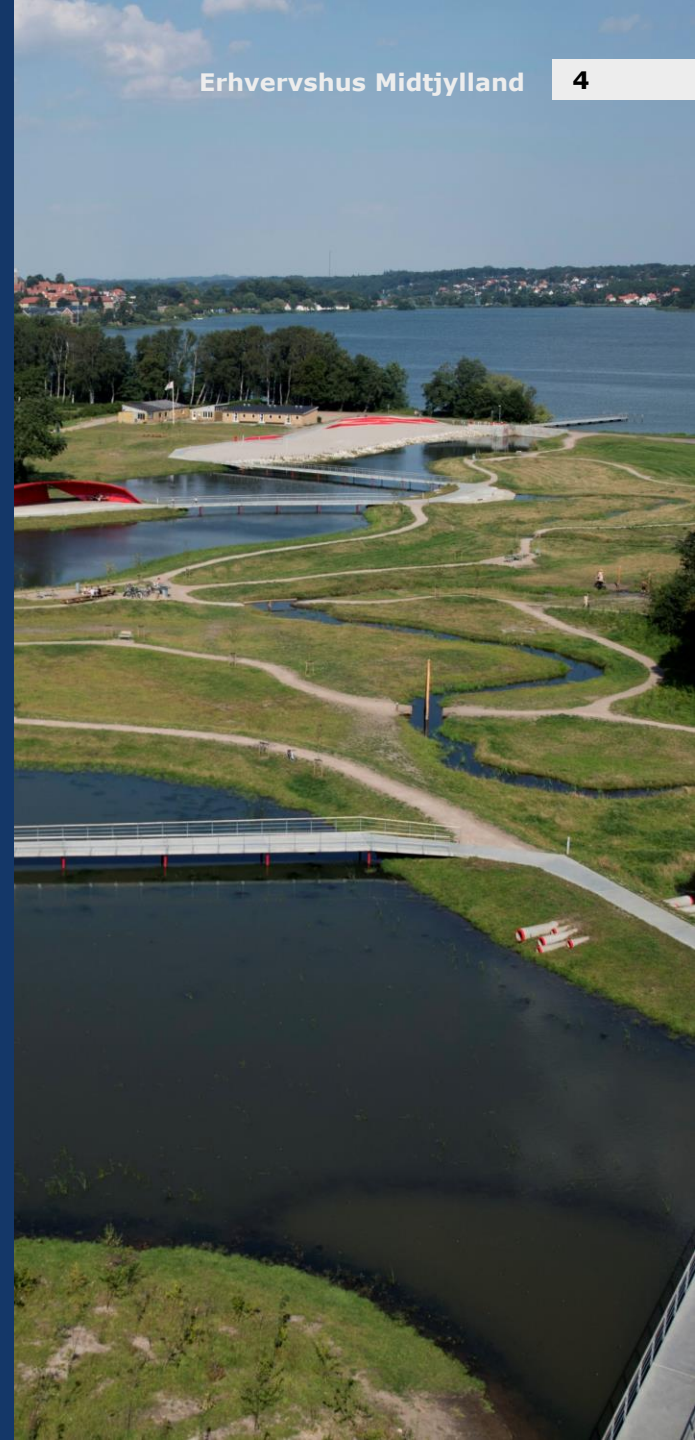
Med data relateret til både fødevarer og detailhandlen stiller rapporten skarpt på to centrale erhvervspolitiske temaer og bidrager med konkret viden, som er vigtig for udvikling af indsatser, der understøtter udviklingen inden for begge sektorer.

Det er vigtigt for os, at den tværgående rapport leverer et vidensgrundlag, som motiverer til tværkommunale samarbejder og styrker erhvervsfremmeindsatsen på tværs af regionen.

God læselyst,

Bestyrelsesformand Ib Lauritsen

Direktør Erik Krarup

Sammenfatning - erhvervsstruktur

Region Midtjylland oplever fortsat fremgang i den private beskæftigelse. Fremgangen skyldes en beskæftigelsesvækst indenfor en række brancher. Væksten er især koncentreret i de tre største brancher – detailhandel, engroshandel og bygge og anlæg. Tele, it og information bidrager imidlertid også kraftigt til væksten.

Endvidere understreger rapporten, at Region Midtjylland i høj grad er en industriregion. Industriens betydning kommer særligt til udtryk inden for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustrien, metalindustrien samt tekstil-, træ- og møbelindustrien, som fylder en markant større andel af den private beskæftigelse end i de øvrige regioner.

Samtidig er Region Midtjylland specialiseret inden for flere af de erhvervsområder, der betragtes som danske styrkepositioner, og hvor der er etableret nationale klynger. Det gælder især klyngerne grøn energi- & miljøteknologi samt livsstil & mode, der skiller sig ud som områder, hvor Region Midtjylland er højt specialiseret.

Blandt klyngeområderne har IT & digitale teknologier oplevet den største jobvækst i Region Midtjylland. Det er en klar indikation af, at digitaliseringen har taget fart i den midtjyske region.

Udvalgte resultater fra analysen

Den private beskæftigelse i Region Midtjylland er steget med ca. 29.000 fuldtidsjobs i perioden 2016 til 2021. Fra 2020 til 2021 var væksten på ca. 8.200 fuldtidsjobs.

I perioden 2016 til 2021 voksede den private beskæftigelse med 8,2 pct. På landsplan var jobvæksten 7,4 pct.

De tre største brancher i Region Midtjylland er detailhandel, engroshandel samt bygge og anlæg. De tre brancher beskæftigede tilsammen ca. 121.000 årsværk i 2021.

Målt i procent har jobvæksten i Region Midtjylland været størst inden for branchen tele, it og information, som er vokset med 27 pct. i perioden. På landsplan er branchen vokset med 20 pct.

Klyngerne grøn energi- & miljøteknologi samt livsstil & mode er med en specialiseringsgrad på hhv. 1,9 og 1,7 de mest specialiserede klynger i regionen.

I forhold til de nationale klynger har Region Midtjylland oplevet størst vækst inden for IT & digitale teknologier, hvor der er skabt ca. 4.000 årsværk siden 2016.

I perioden 2016 til 2021 er andelen af udenlandske medarbejdere i Region Midtjylland steget fra 8 til 9 pct. Til sammenligning udgør udenlandsk arbejdskraft 11 pct. af beskæftigelsen på landsplan.

Sammenfatning – erhvervspræstationer

De seneste år har været kendetegnet ved en stærk udvikling i Region Midtjyllands erhvervspræstationer over en bred front. Det gælder både for iværksættere og etablerede virksomheder.

På iværksættersiden ligger Region Midtjylland i top, hvad angår andelen af nye virksomheder, der overlever de første år efter etablering. Andelen af iværksættere, der er i live fem år efter etableringsåret, er således højere i Region Midtjylland end i alle de andre regioner.

Dertil kommer, at der i Region Midtjylland har været et stigende antal vækstvirksomheder over de seneste fem år. I 2021 havde regionen den højeste andel vækstvirksomheder blandt alle regioner.

Eksporten er ligeledes gået frem blandt de midtjyske virksomheder. Det gælder særligt i 2021, hvor eksporten voksede markant. Det betyder, at over halvdelen af de eksporterende virksomheders omsætning kom fra handel med udlandet i 2021.

Udvalgte resultater fra analysen

Etableringsraten (andelen af nye virksomheder i forhold til den samlede virksomhedsbestand) i Region Midtjylland var i 2021 5,5 pct. Det er et mindre fald ift. 2020, hvor etableringsraten var 5,8 pct.

Den femårige overlevelsesrate for iværksættere i Region Midtjylland er vokset fra 42 pct. i 2016 til 46 pct. i 2020. Både den tre- og femårige overlevelsesrate er højere i Region Midtjylland end for hele landet.

Andelen af vækstvirksomheder var i 2021 8,9 pct. i Region Midtjylland. Det er det højeste niveau blandt de fem regioner og en stigning på 1,4 pct. ift. 2020.

Ca. 30 pct. af vækstvirksomhederne i Region Midtjylland er fra handelssektoren, mens servicevirksomheder udgør en fjerdedel af vækstvirksomhederne.

22,1 pct. af virksomhederne i Region Midtjylland havde eksportaktiviteter i 2021. På landsplan havde 21,3 pct. af virksomhederne eksport.

Eksportens andel af den samlede omsætning blandt de eksporterende virksomheder i Region Midtjylland udgjorde i 2021 53 pct. Det er en stigning på 7 procentpoint i forhold til 2020.

Sammenfatning – Detailhandel og fødevarerektoren

Detailhandel og fødevarerektoren spiller en vigtig rolle for den økonomiske vækst og beskæftigelse i de midtjyske kommuner og regionen som hele. Særlig i årets rapport viser derfor, hvordan de to sektorer har udviklet sig de seneste år på en række centrale indikatorer, herunder beskæftigelse og omsætning.

Detailerhvervet i Region Midtjylland har over de senere år haft en jobvækst, der er ca. dobbelt så stor som for hele landet. Væksten har været særligt stor inden for den internetbaserede detailhandel. Omvendt er lokale købmænd og døgnkiosker samt specialbutikker gået tilbage i både antal virksomheder og beskæftigelse.

Fødevarerektoren i Region Midtjylland har i de seneste år oplevet en fremgang i beskæftigelse og omsætning, der ligger på niveau med udviklingen på landsplan. Det er især fremstillings-, støtte- og serviceerhvervene, der trækker jobvæksten i regionen, mens fremgangen i omsætningen primært er koncentreret i fremstillingserhvervene.

De midtjyske fødevareraktørheder har endvidere oplevet en mærkbar eksportfremgang de seneste år, som ligger markant over udviklingen på landsplan.

Udvalgte resultater fra analysen

Beskæftigelsen i detailhandlen er steget med 7 pct. i Region Midtjylland i perioden 2016 til 2021. For landet som hele er beskæftigelsen steget med 3 pct.

Internethandlen har haft en stor fremgang over de senere år. I Region Midtjylland er beskæftigelsen inden for dette erhverv steget med 100 pct., mens omsætningen er vokset med 145 pct. i perioden 2016 til 2021.

I perioden 2016 til 2021 er antallet af købmænd og døgnkiosker samt specialbutikker faldet med hhv. 20 og 11 pct. i Region Midtjylland. Samme udvikling ses i de øvrige regioner.

I Region Midtjylland udgør fødevarerektoren 14 pct. af den private beskæftigelse i 2021. På landsplan er det tilsvarende tal 12 pct., mens sektoren udgør 18 pct. af den private beskæftigelse i Region Nordjylland.

I perioden 2016 til 2021 er fødevarerektorens beskæftigelse vokset med 3,9 pct. i Region Midtjylland. For hele landet er stigningen på 3,5 pct.

Omsætningen i fødevarerektoren er vokset med ca. 9,2 pct. (18 mia. kr.) i perioden 2016 til 2021 i Region Midtjylland. Hovedparten af denne stigning kommer fra fremstillingserhvervene i sektoren.

De midtjyske fødevareraktørheder har øget deres eksport med ca. 18 pct. i perioden 2016 til 2021. Dermed har Region Midtjylland haft den næststørste fremgang, kun overgået af Region Sjælland med en vækst på ca. 20 pct.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

2

Beskæftigelse og specialisering

Dette afsnit fokuserer på udviklingen i beskæftigelsen i Region Midtjylland og regionens erhvervsmæssige specialisering.

Først sammenlignes den samlede udvikling i den private jobskabelse med de øvrige regioner og hele landet.

Derefter går afsnittet i dybden med erhvervsspecialiseringen. Først vises specialiseringen inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Dernæst vises jobudviklingen og erhvervsspecialiseringen på brancheniveau.

Afslutningsvis beskriver afsnittet udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere samt arbejdsstyrkens deltagelse i voksen- og efteruddannelse.

Fra 2020 til 2021 blev der skabt 8.200 private fuldtidsjobs i Region Midtjylland

En indikator for udviklingen i en regions erhvervspræstationer er udviklingen i den samlede private beskæftigelse.

I perioden 2016 til 2021 er den private beskæftigelse steget med ca. 29.000 fuldtidsbeskæftigede som vist i Figur 2.1. Figuren viser også, at der fra 2020 til 2021 er skabt ca. 8.200 fuldtidsjobs i Region Midtjylland.

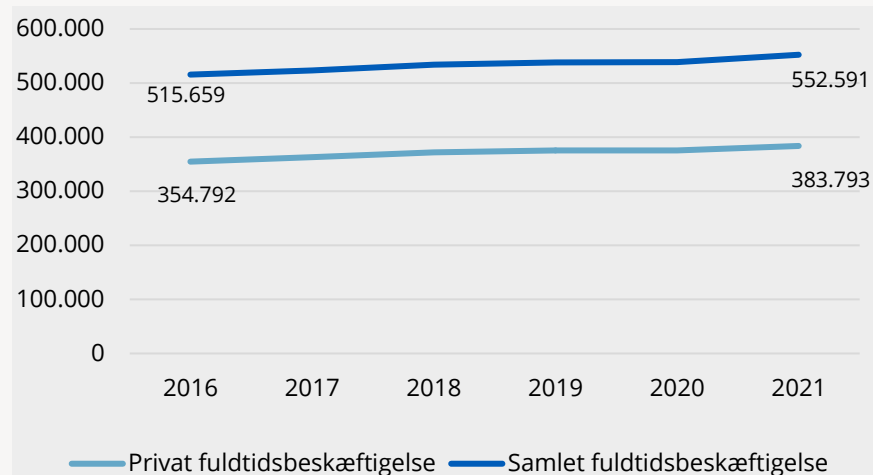
Af Figur 2.2. fremgår det, at den private beskæftigelse i Region Midtjylland har udviklet sig nogenlunde som i Region Hovedstaden og markant over de øvrige regioner i perioden 2016 til 2021.

Set over hele perioden har Region Midtjylland oplevet en vækst i den private sektor på ca. 8 pct. Det er særligt i perioderne 2016 til 2018 og 2020 til 2021, at der har været en stor vækst i den private beskæftigelse i Region Midtjylland.

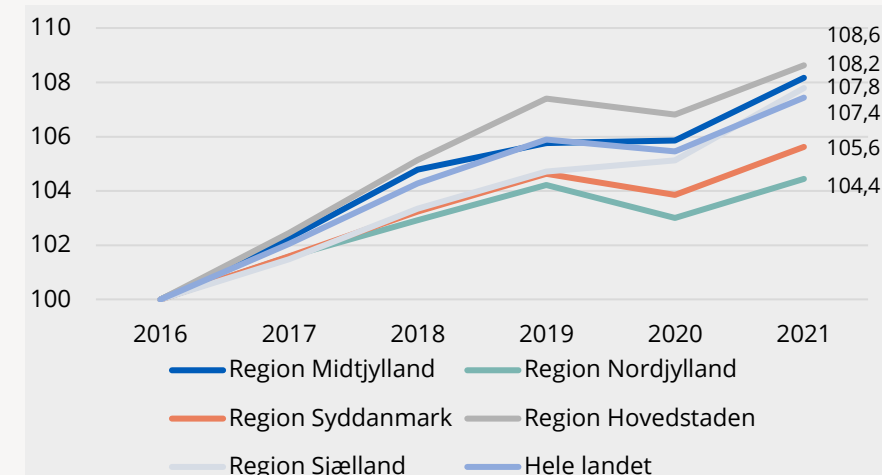
Af Figur 2.3. fremgår den kvartalsvise udvikling i den private beskæftigelse (fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere i 2022).

I Region Midtjylland og Region Sjælland er beskæftigelsen steget med ca. 2 pct. fra 4. kvartal 2021 til 4. kvartal 2022, mens den på landsplan og i Region Hovedstaden er vokset med ca. 3 pct.

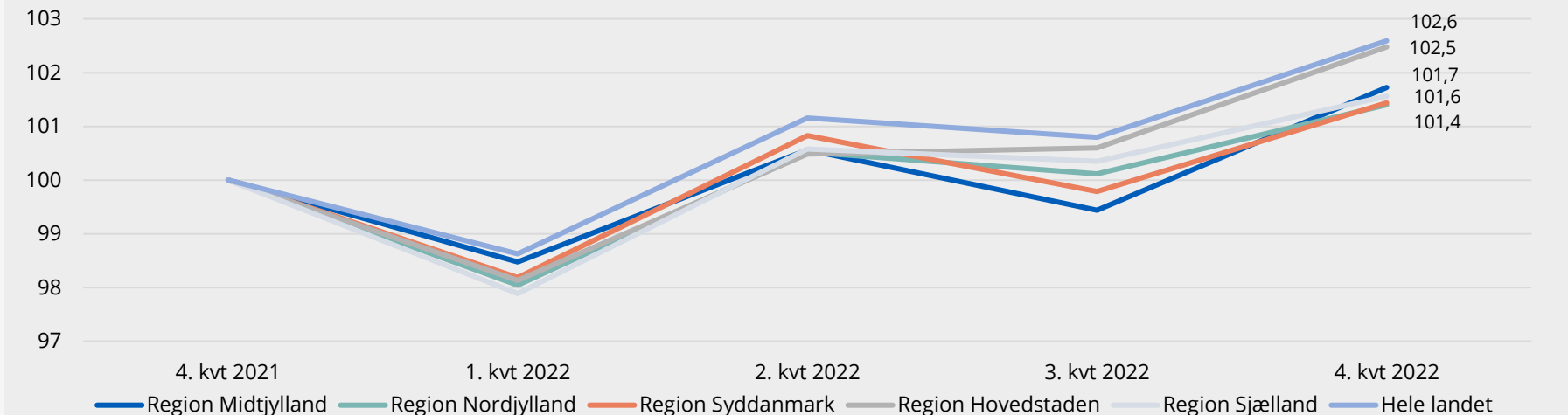
Figur 2.1. Udvikling i den private og samlede fuldtidsbeskæftigelse i Region Midtjylland, 2016-21

Figur 2.2. Indekseret udvikling i antal fuldtidsbeskæftigede i den private sektor (2016=100)

Figur 2.3. Indekseret udvikling i fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere, 2022 (4. kv. 2021=100)

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik (for figur 2.1 og 2.2) og jobindsats.dk (for figur 2.3).

Note: I figur 2.3 er beskæftigelsen i den private sektor opgjort ved den samlede beskæftigelse fratrasket beskæftigelsen i branchen offentlig administration, undervisning og sundhed.

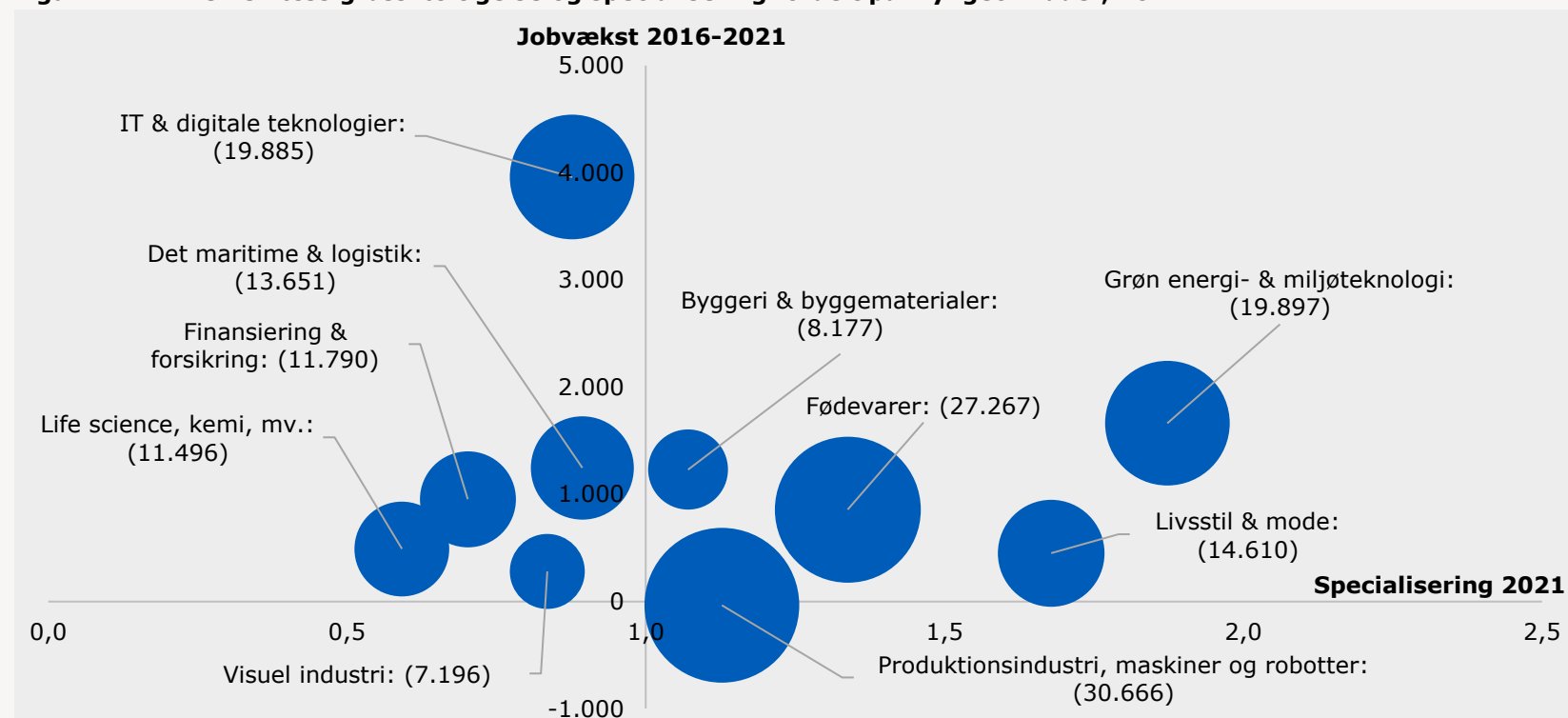
Stor jobvækst inden for IT & digitale teknologier

Figuren nedenfor giver et overblik over, hvordan Region Midtjylland er specialiseret inden for de erhvervsområder, hvor der er etableret nationale klynger. Den omfatter dermed kun virksomheder, der ligger inden for erhverv, der konkurrerer internationalt (enten fordi de har eksport eller leverer viden og ydelser til erhverv med stor eksport).

Af figuren fremgår det, at produktionsindustri mv. og fødevarer er de to største klynger målt på antal fuldtidsbeskæftigede i regionen. Der er knap 31.000 fuldtidsbeskæftigede inden for produktionsindustri mv. og lidt over 27.000 inden for fødevarer. Den største jobvækst i Region Midtjylland er sket inden for klyngen IT & digitale teknologier, der er vokset med knap 4.000 fuldtidsbeskæftigede i perioden 2016 til 2021. Produktionsindustri mv. er den eneste klynge i regionen, hvor der ikke er kommet flere jobs i perioden.

Endelig er grøn energi- & miljøteknologi den klynge med den største specialisering i regionen. Klyngen har en specialisering på 1,9, hvilket betyder, at klyngen udgør en andel af den samlede beskæftigelse i Region Midtjylland, som er næsten dobbelt så stor som landsgennemsnittet. Region Midtjylland har også en høj specialisering inden for livsstil & mode samt fødevarer, der har en specialiseringsgrad på hhv. 1,7 og 1,3.

Figur 2.4. Erhvervsmæssig beskæftigelse og specialisering fordelt på klyngeområder, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Klyngerne er baseret på statistikarbejdet, der ligger til grund for rapporten "Erhvervsmæssige styrkeområder – Kortlægning af erhvervsstyrker i dansk erhvervsliv", som IRIS Group og CRT udarbejdede for Erhvervsstyrelsen i 2019. Nogle erhverv i figuren dækker flere nationale klynger. Fx dækker "grøn energi- & miljøteknologi" både over virksomheder, der er i målgruppen fra CLEAN og Energy Cluster.

Figuren viser Region Midtjyllands erhvervsmæssige specialisering inden for de områder, hvor der er etableret nationale klynger. Klyngernes betydning er vist gennem tre indikatorer:

- Cirklernes størrelse illustrerer størrelsen af hver klynge målt på antal fuldtidsbeskæftigede i 2021. Antal årsværk er angivet i parentes ud for hver cirkel.
- Placeringen langs figurens x-akse viser klyngens specialiseringsgrad. En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at klyngens andel af Region Midtjyllands private beskæftigelse er større end i resten af landet.
- Placeringen langs y-aksen viser udviklingen i antal fuldtidsbeskæftigede 2016 til 2021. Det vil sige, om klyngen har haft vækst eller tilbagegang de sidste fem år.

Industrien fylder relativt meget i Region Midtjylland

Hvor Figur 2.4. på forrige side gav et overblik over Region Midtjyllands specialisering inden for de nationale klyngeområder, tager nedenstående tabel afsæt i en traditionel brancheinddeling og omfatter alle private virksomheder. Tabellen viser, at detailhandel er den største branche i regionen. Dernæst følger bygge og anlæg samt engroshandel. Alle tre brancher har haft en markant jobvækst i perioden 2016 til 2021

Samtidig viser tabellen, at flere industrierhverv, som fx metalindustrien, føde-, drikke- og tobaksindustrien samt elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri fylder relativt meget i Region Midtjylland sammenlignet med landsgennemsnittet. Det gælder især for elektronik-, maskin- og transportmiddelindustrien, som har en specialisering på 1,6. Det betyder, at branchens andel af den private beskæftigelse i Region Midtjylland er 60 pct. større end på landsplan.

Tabel 2.1. Antal private jobs, jobvækst 2016-21 samt erhvervsmæssig specialisering i 2021 fordelt på brancher

Branche	Antal fuldtidsjobs		Jobvækst, 2016-21 (pct.)	Jobvækst i hele landet, 2016-21 (pct.)	Specialisering, 2021
	2016	2021			
Detailhandel	42.323	45.380	7%	3%	1,1
Bygge og anlæg	33.198	39.216	18%	17%	1,0
Engroshandel	32.749	36.178	10%	4%	1,1
Elektronik-, maskin- og transportmiddelindustri	28.262	29.905	6%	7%	1,6
Rådgivning, forskning og udvikling	23.051	24.388	6%	14%	0,9
Operationel service	19.378	20.676	7%	7%	0,9
Transport	17.546	19.377	10%	3%	0,9
Landbrug, skovbrug og fiskeri	18.034	17.447	-3%	-2%	1,3
Tele, IT og information	13.054	16.523	27%	20%	0,9
Tekstil, træ, papir, møbelindustri mv.	14.603	14.801	1%	4%	1,3
Føde-, drikke- og tobaksvareindustri	13.140	14.280	9%	8%	1,3
Finansiering og forsikring	11.091	12.073	9%	7%	0,7
Hoteller og restauranter	11.486	11.873	3%	-1%	0,8
Metalindustri	11.074	11.050	0%	-4%	1,4
Sundhedsvæsen	8.708	10.762	24%	29%	1,0
Ejendomshandel og udlejning	9.236	9.699	5%	5%	1,0
Olieraffinaderier mv., Kemisk industri, Medicinalindustri, Plast-, glas- og betonindustri	8.632	9.175	6%	8%	0,6
Undervisning	8.044	8.427	5%	6%	1,0
Andre serviceydelser mv.	7.610	7.846	3%	4%	0,7
Reklame og øvrig erhvervsservice	6.522	7.310	12%	8%	1,0
Kultur og fritid	5.280	5.587	6%	10%	0,9
Private velfærdsinstitutioner	5.524	5.197	-6%	8%	0,6
Råstof, energi og forsyning mv.	3.371	3.563	6%	8%	0,9
Forlag, tv og radio	2.843	3.060	8%	10%	0,5
Alle brancher	354.792	383.793	8%	7%	

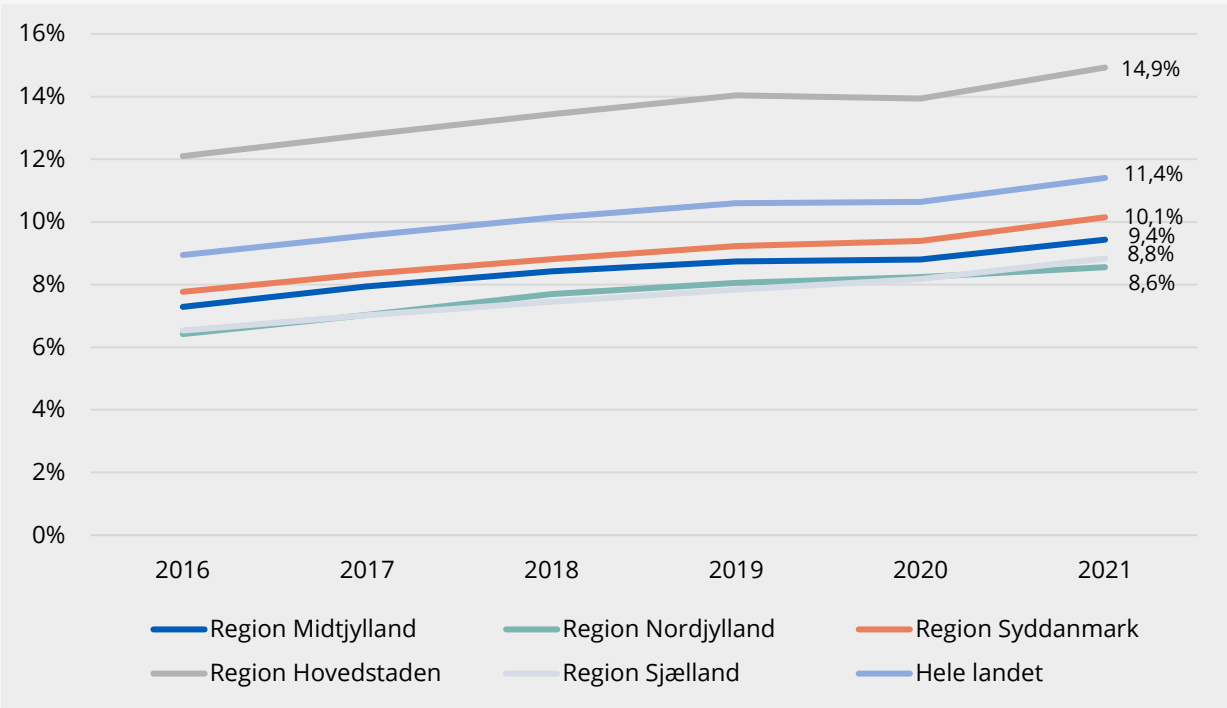
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
En specialiseringsgrad over 1 er udtryk for, at branchens andel af Regionens private beskæftigelse er større end i resten af landet. Hvis specialiseringsgraden er under 1, fylder branchen mindre i regionen end i resten af landet. Tal markeret med rød angiver, at væksten har været negativ.

Vækst i brugen af udenlandsk arbejdskraft

Adgangen til udenlandsk arbejdskraft er vigtig for mange virksomheders muligheder for at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Samtidig kan udenlandsk arbejdskraft bidrage med supplerende kompetencer og viden om udenlandske markeder, der kan styrke virksomhedernes udviklingsmuligheder. Overordnet set er andelen af udenlandske medarbejdere steget i alle landets fem regioner i perioden 2016 til 2021, jf. Figur 2.5. I Region Midtjylland er andelen af udenlandske medarbejdere steget fra omtrent 7 pct. i 2016 til godt 9 pct. i 2021. Andelen af udenlandske medarbejdere i regionen er dog fortsat lavere end på landsplan, hvor udenlandske medarbejdere udgør 11,4 pct. af beskæftigelsen i den private sektor. Den noget højere andel udenlandske medarbejdere på landsplan skyldes især, at der er en meget høj andel udenlandsk arbejdskraft i Region Hovedstaden og Syddanmark som begge er grænseregioner.

En løbende opkvalificering af arbejdsstyrken i form af voksen- og efteruddannelse bidrager også til at sikre virksomhedernes adgang til kvalificeret arbejdskraft. Tabel 2.2. viser, hvor stor en del af arbejdsstyrken, der er blevet opkvalificeret gennem voksen- og efteruddannelse (VEU) i to forskellige perioder. I perioden 2016 til 2018 var deltagelsesgraden i VEU for Region Midtjylland på ca. 12 pct., hvilket var nogenlunde på niveau med Region Sjælland og landet som helhed, men noget lavere end i Region Nordjylland og Region Syddanmark. Deltagelsesgraden i VEU faldt betydeligt i alle landets regioner i perioden 2019 til 2021. Forklaringen på faldet er formentlig en kombination af nedlukninger under coronakrisen i 2020 til 2021 (herunder på erhvervsskoler og AMU-centre) og højkonjunktur i 2018 til 2019, der kan have afholdt virksomheder fra at investere i efteruddannelse.

Figur 2.5. Udviklingen i andelen af udenlandske medarbejdere i den private sektor, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Tabel 2.2. Deltagelse i voksen- og efteruddannelse, 2016-21

	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2016-18	Andel, der har deltaget i voksen- og efteruddannelse 2019-21
Region Midtjylland	11,9%	8,9%
Region Nordjylland	13,8%	10,6%
Region Syddanmark	13,1%	9,8%
Region Hovedstaden	9,8%	7,7%
Region Sjælland	11,4%	8,9%
Hele landet	11,6%	8,9%

Note: Tabel 2.2 viser personer i aldersgruppen 25-74 år.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

3

Iværksætteri og eksport

Dette afsnit fokuserer på iværksætteri i Region Midtjylland, samt hvordan regionens virksomheder formår at skabe vækst og eksport.

Først vises udviklingen i iværksætteriet, overlevelsesraten samt antal konkurser i regionen. Dernæst ses på udviklingen i andelen af vækstvirksomheder og vækstvirksomhedernes fordeling på brancher.

Afslutningsvis kigger afsnittet nærmere på, hvor mange virksomheder der har eksport, og hvordan den samlede eksportværdi har udviklet sig.

Konstant etableringsrate i Region Midtjylland og de øvrige regioner over de seneste år

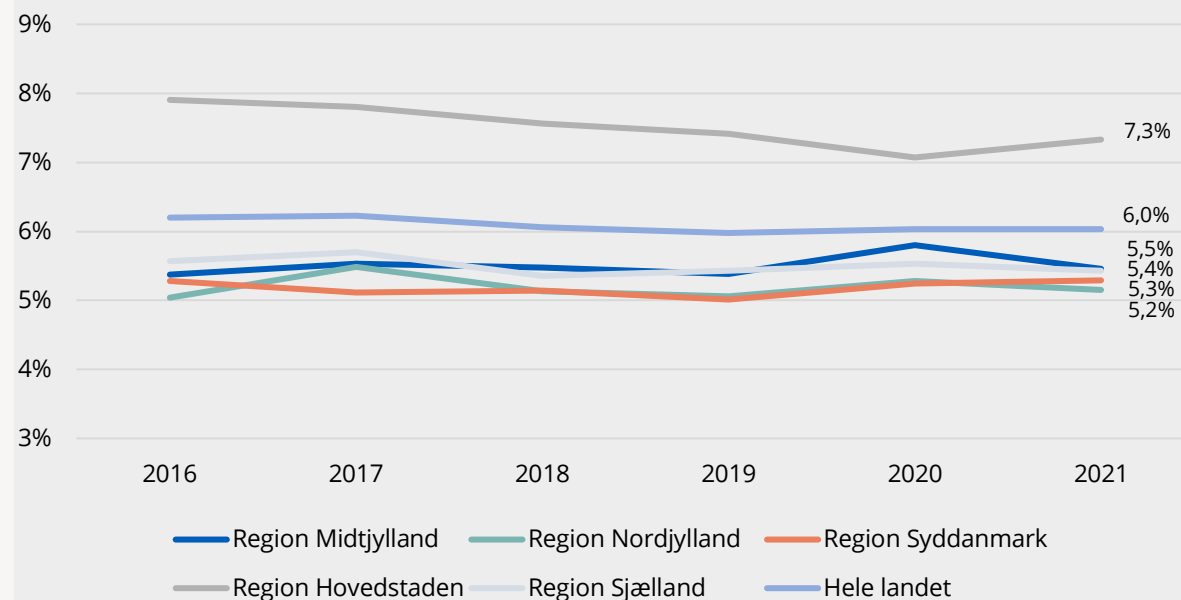
Iværksættere spiller en vigtig rolle for innovation og jobskabelse i erhvervslivet. Figur 3.1. viser udviklingen i etableringsraten (andelen af virksomheder etableret i året sat i forhold til den samlede virksomhedsbestand) i regionerne og landet som hele.

Af figuren fremgår det, at etableringsraten i Region Midtjylland har ligget på omkring 5,5 pct. i det meste af perioden 2016 til 2021. Det er en anelse lavere end niveauet på landsplan og i Region Hovedstaden. Etableringsraten toppede i 2020 i Region Midtjylland med 5,8 pct., hvorefter den faldt til 5,5 pct. i 2021.

Generelt fremgår det, at etableringsraten på tværs af regionerne har været relativt stabil siden 2016. Der er dog en tendens til, at forskellene mellem regionerne er indsnævret.

Region Hovedstaden er den eneste region med en højere etableringsrate end Region Midtjylland. Den noget højere etableringsrate i Region Hovedstaden skyldes bl.a. en anden branchestruktur med overvægt af erhverv (fx videnservice samt information og kommunikation), der typisk har mange iværksættere.

Figur 3.1. Udvikling i etableringsraten, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

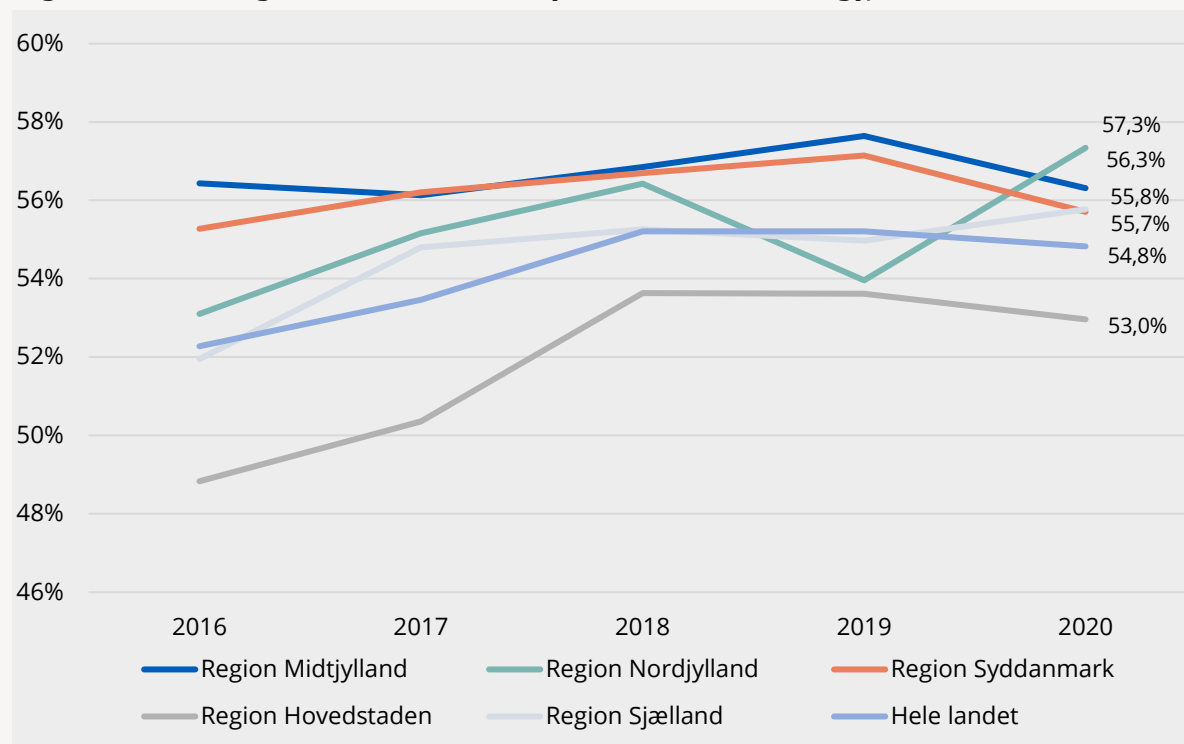
Høje overlevelsesserater for iværksættere i Region Midtjylland

En anden vigtig indikator for iværksættervilkårene er overlevelsesseraten. Det vil sige andelen af nye virksomheder, der formår at fastholde en væsentlig økonomisk aktivitet, efter de er etableret. Figurerne nedenfor viser overlevelsesseraterne henholdsvis tre- og fem år efter etablering for iværksættere i regionerne og hele landet.

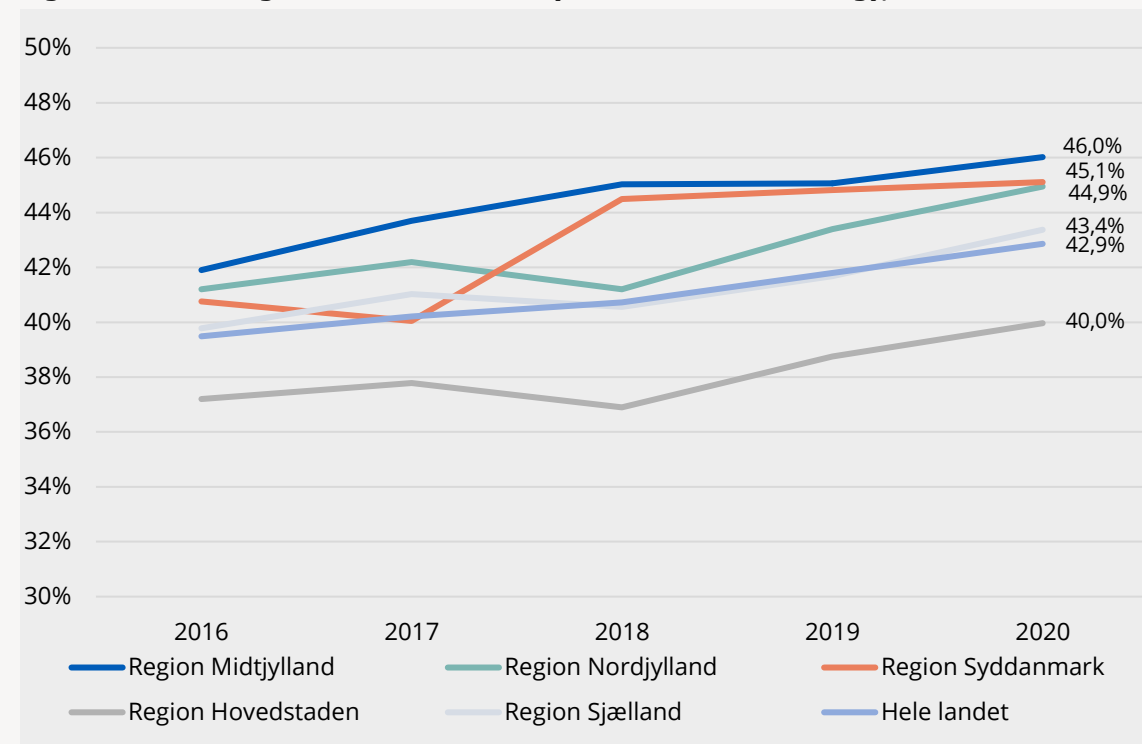
Af Figur 3.2. fremgår det at den treårige overlevelserate i Region Midtjylland kun overgås af Region Nordjylland, men Region Midtjylland i Figur 3.3. skiller sig ud ved at have den højeste femårige overlevelserate. Iværksættere i Region Midtjylland er således mere solide og overlevelsedygtige.

Figurerne viser endvidere en tendens til, at overlevelsesseraterne har været stigende. Det gælder især den femårige overlevelserate. Den treårige overlevelserate faldt i 2020 efter en pæn stigning i perioden 2017 til 2019.

Figur 3.2 Udvikling i overlevelsesseraten (tre år efter etablering), 2016-20

Figur 3.3 Udvikling i overlevelsesseraten (fem år efter etablering), 2016-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Danmarks Statistik har justeret opgørelsen af overlevede virksomheder. Derfor kan overlevelsesseraterne i denne rapport ikke sammenlignes med overlevelsesseraterne i sidste års rapport.

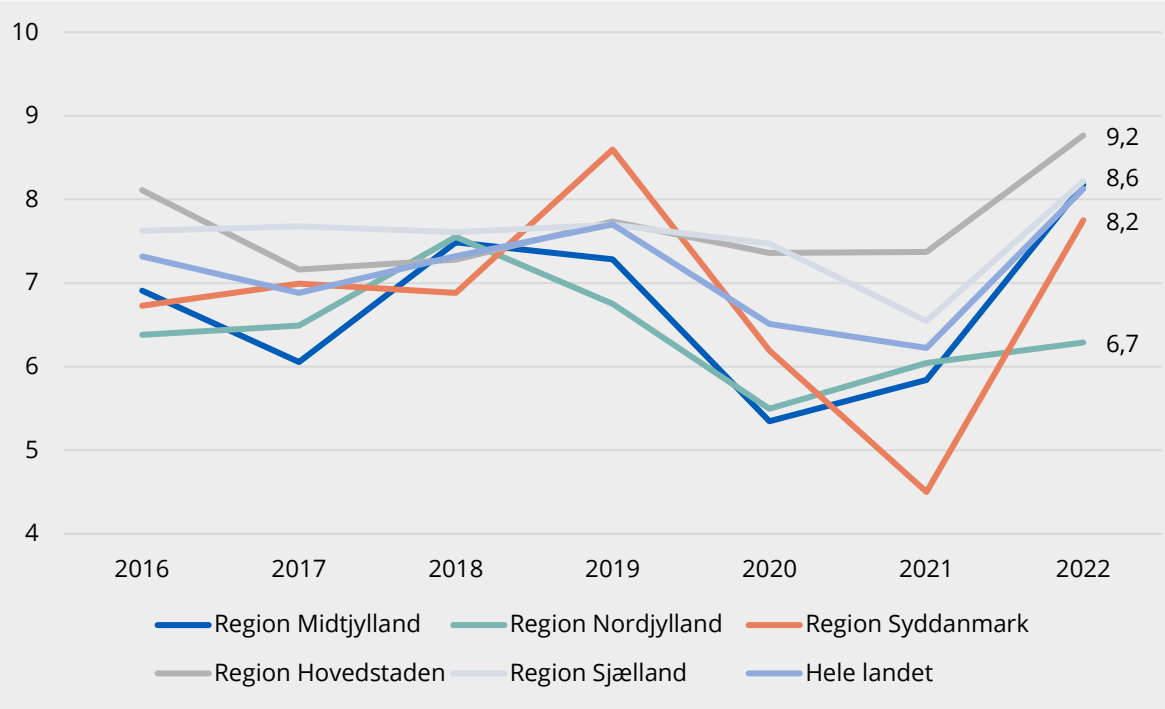
Vækst i antallet af konkurser

En anden indikator for afvikling og frafald af virksomheder er omfanget af konkurser. Figur 3.4. viser, hvor mange virksomheder der i perioden 2016 til 2022 blev erklæret konkurs i Region Midtjylland, de øvrige regioner og hele landet – opgjort som antal konkurser pr. 1.000 virksomheder.

Figuren viser, at omfanget af konkurser i Region Midtjylland har ligget lidt under niveauet på landsplan i det meste af perioden. Der er imidlertid kun små forskelle på tværs af regionerne. Andelen af konkurser i Region Midtjylland og de øvrige regioner faldt i perioden 2019 til 2020, hvilket skal ses i lyset af adgangen til coronahjælpepakker i 2020. I de efterfølgende år voksede omfanget af konkurser i Region Midtjylland og de øvrige regioner. I Region Midtjylland voksede antallet af konkurser fra ca. seks konkurser pr. 1.000 virksomheder i 2021 til lidt over otte konkurser pr. 1.000 virksomheder i 2022. Stigningen skyldes formodentlig en kombination af øgede omkostninger, samtidig med at en række virksomheder har skullet betale coronalån tilbage til staten.

Tabel 3.1. viser, hvordan konkurserne fordeler sig på hovedsektorer i Region Midtjylland. Som det fremgår, er service, handel samt bygge og anlæg de sektorer, der har oplevet flest konkurser over årene. Tabellen viser også, at service samt bygge og anlæg tegner sig for en voksende andel af det samlede antal konkurser i Region Midtjylland siden 2016. Andelen er vokset mest inden for service, som er et af de erhverv, der har været hårdt ramt af nedlukninger under coronakrisen.

Figur 3.4. Udvikling i antal konkurser pr. 1.000 virksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016-21.

Tabel 3.1. Fordeling af konkurser i Region Midtjylland på hovedsektorer, 2016-22

Sektor	2016	2019	2022
Service	29%	31%	36%
Handel	28%	24%	23%
Bygge og anlæg	19%	16%	24%
Primære erhverv	12%	9%	4%
Industri	8%	9%	6%
Transport	4%	11%	6%
I alt	100%	100%	100%

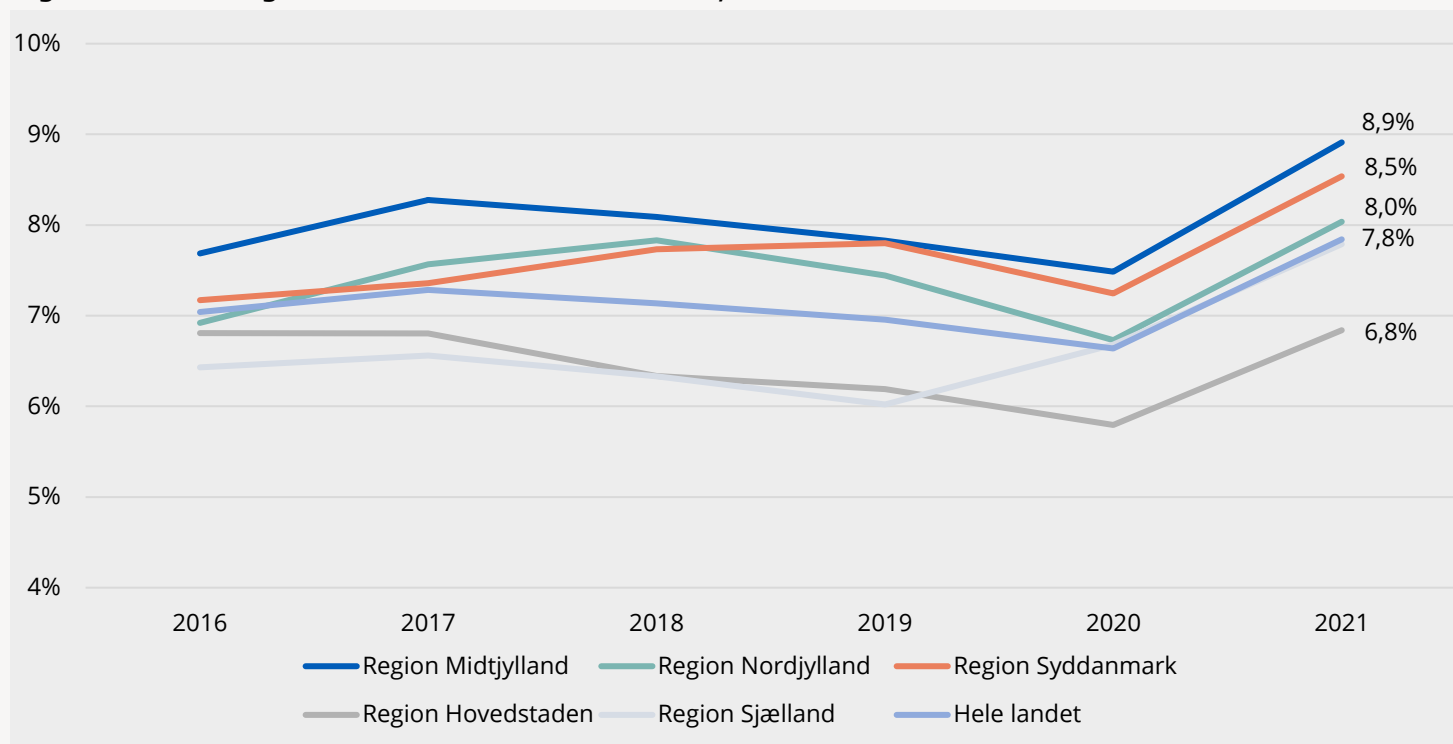
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder).

Fremgang i andelen af vækstvirksomheder i Region Midtjylland i 2021

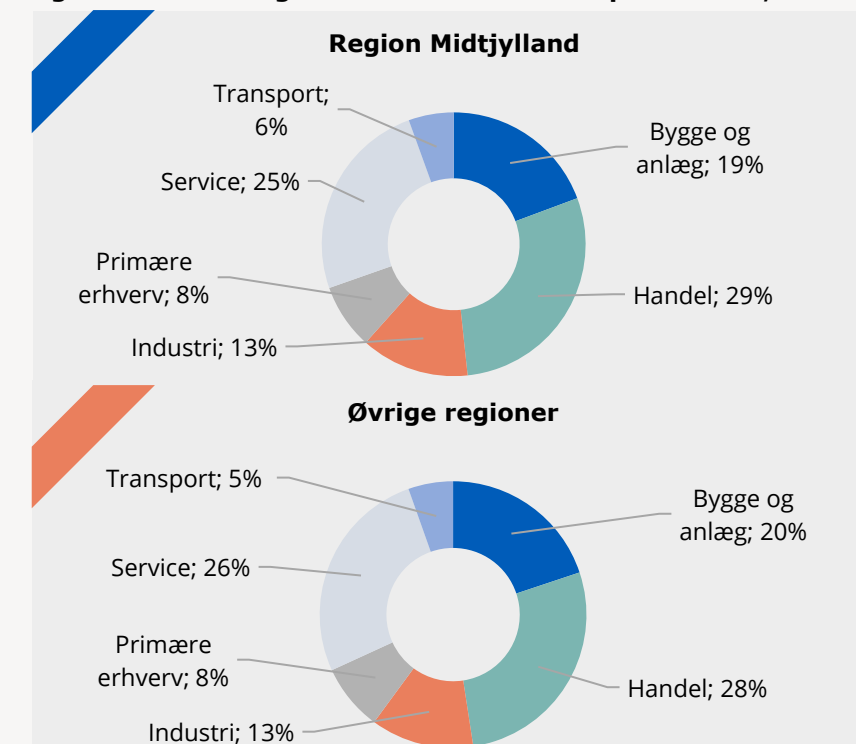
Region Midtjylland skiller sig ud som en region med mange vækstvirksomheder. I hele perioden 2016 til 2021 har Midtjylland haft den højeste andel vækstvirksomheder blandt alle danske regioner. Som i de øvrige regioner faldt andelen af vækstvirksomheder lidt i perioden 2017 til 2020 for igen at stige kraftigt i 2021. I 2021 kunne næsten ni ud af 100 midtjyske virksomheder kalde sig vækstvirksomheder.

Figuren til højre giver et overblik over, hvordan vækstvirksomhederne fordeler sig på hovedsektorer i 2021 i Region Midtjylland og i de øvrige regioner under ét. Overordnet set ligner sektorfordelingen af vækstvirksomhederne i Region Midtjylland fordelingen i resten af landet. Af figuren fremgår det, at 29 pct. af vækstvirksomhederne i Region Midtjylland ligger inden for handel, mens servicevirksomheder står for 25 pct.

Figur 3.5. Udvikling i andelen af vækstvirksomheder, 2016-21

Figur 3.6. Fordeling af vækstvirksomheder på sektorer, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

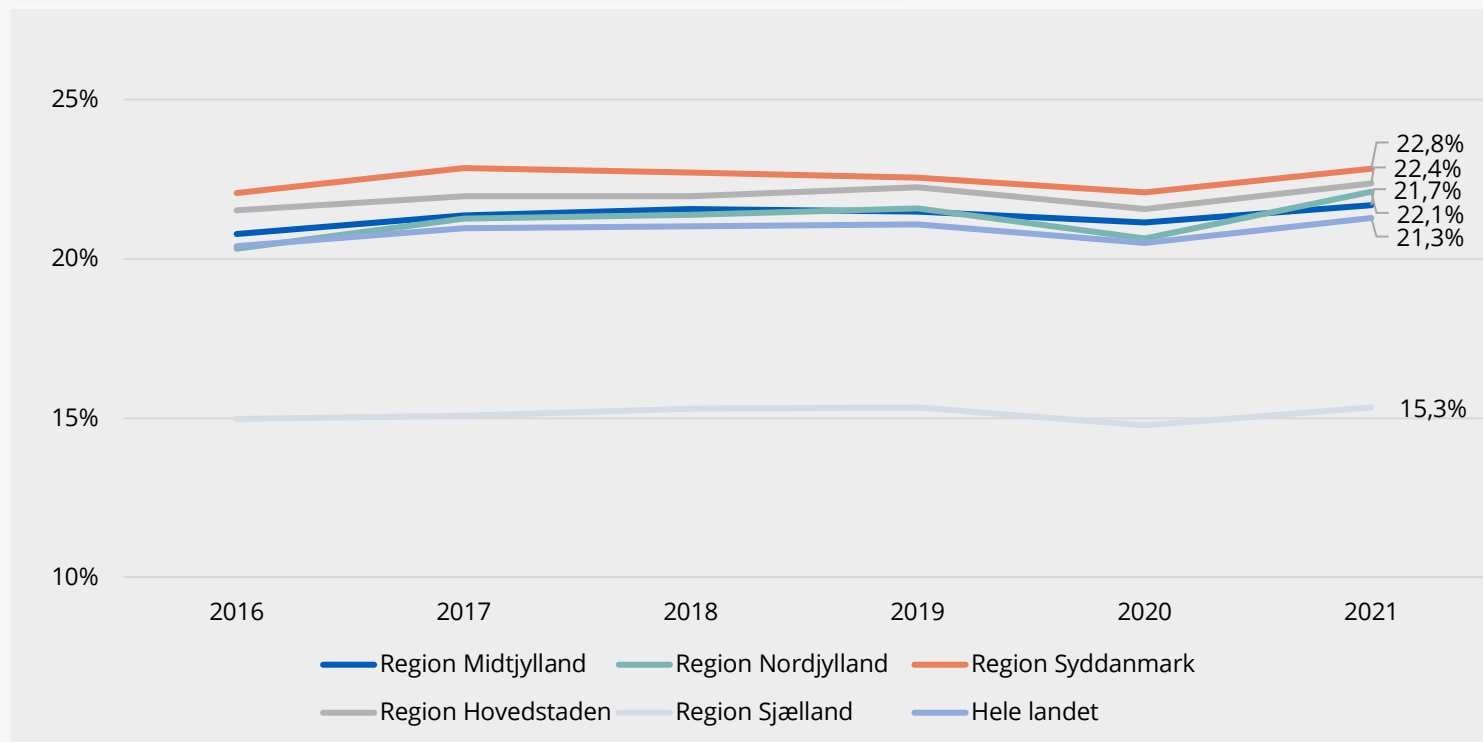
Note: Vækstvirksomheder har haft en årlig omsætningsvækst på mindst 10 pct. de seneste tre år og en absolut vækst på mindst 3 mio. kr. i samme periode. Vækstvirksomheder er opgjort inden for internationalt konkurrerende erhverv.

Andelen af eksportvirksomheder i Region Midtjylland ligger på niveau med landsgennemsnittet

Virksomheder, der eksporterer varer og tjenester, er en væsentlig drivkraft for vækst og jobskabelse. Figur 3.7. viser udviklingen i andelen af virksomheder med eksportaktivitet i perioden 2016 til 2021 for regionerne og landet som hele. Det fremgår, at andelen af eksportvirksomheder i Region Midtjylland er vokset en anelse, fra 20,8 pct. i 2016 til 21,7 pct. i 2021. Andelen af eksportvirksomheder har gennem hele perioden ligget over landsgennemsnittet. Andelen af eksportvirksomheder varierer kun lidt mellem regionerne – dog ligger Region Sjælland markant under de øvrige regioner.

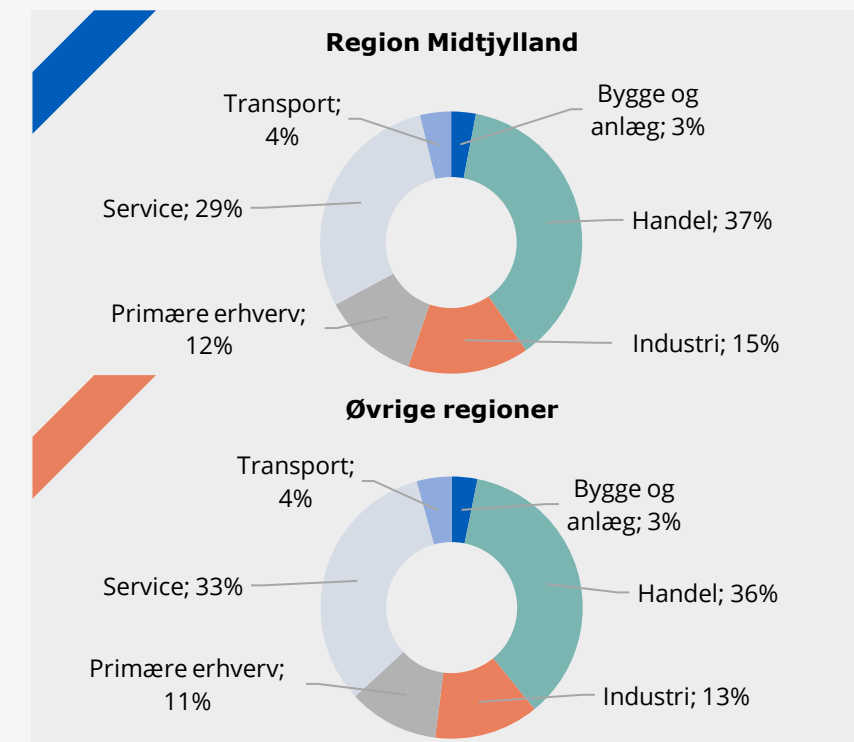
Fordelingen af eksportvirksomheder på sektorer i Region Midtjylland ligner i høj grad fordelingen i de øvrige regioner, jf. Figur 3.8. Omkring to ud af tre eksportvirksomheder ligger inden for handel og service i Region Midtjylland. Derefter følger industrivirksomheder, som udgør 15 pct. af eksportvirksomhederne i regionen. Det er en anelse højere end for de øvrige regioner, hvilket afspejler, at Region Midtjylland er specialiseret inden for industri som vist på side 11.

Figur 3.7. Udviklingen i andelen af eksportvirksomheder, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 3.8. Fordeling af eksportvirksomheder på sektorer, 2021

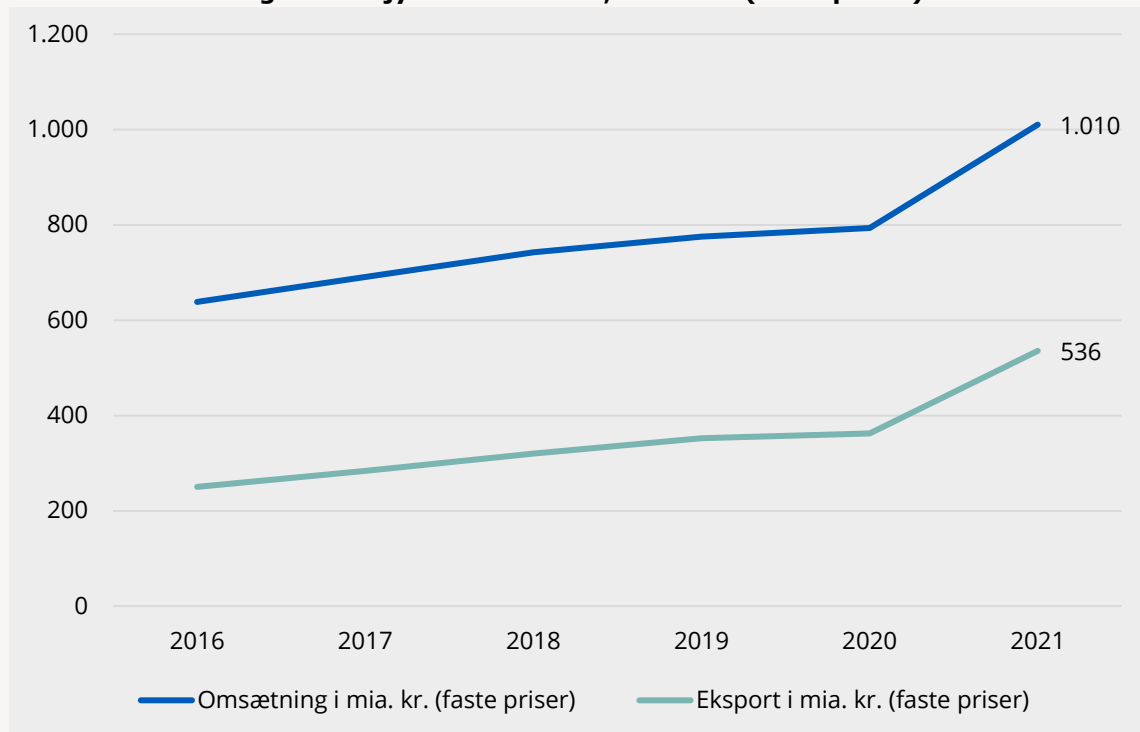
Stor vækst i eksporten blandt de midtjyske virksomheder

Mens analysen på forrige side gav et billede af, hvor mange virksomheder der eksporterer, giver Figur 3.9. og 3.10. et overblik over udviklingen i den samlede eksportværdi blandt virksomheder, der afsætter varer uden for landets grænser.

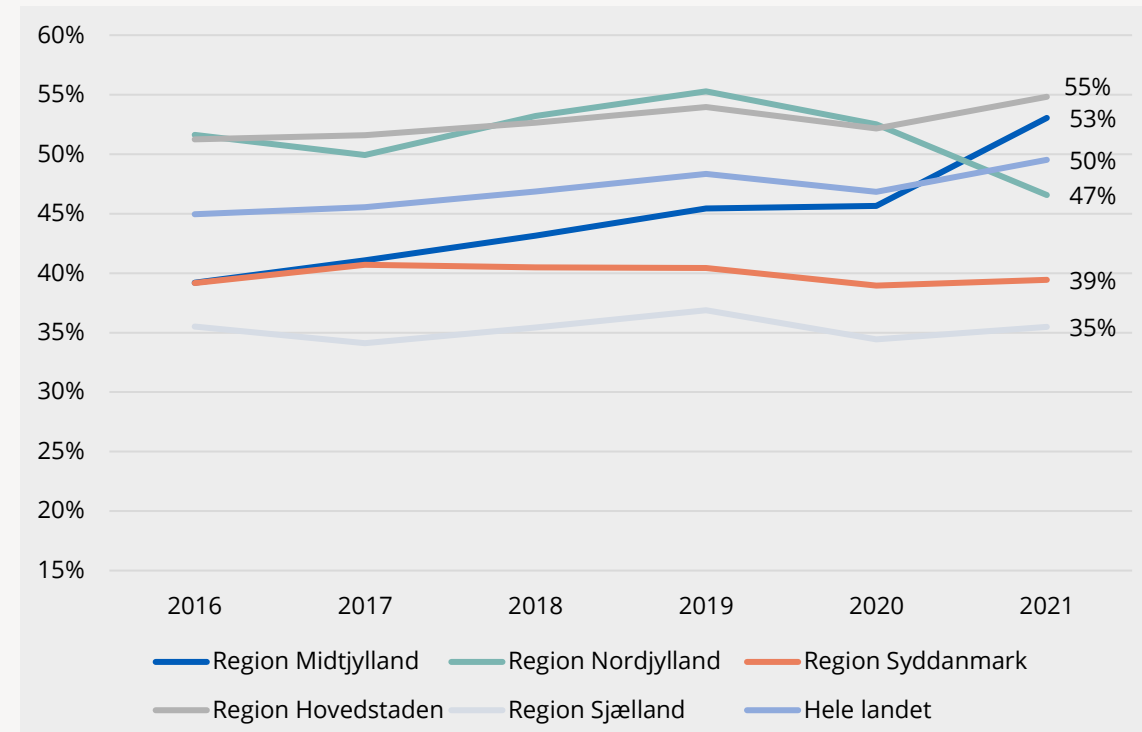
Figur 3.9. viser, at den samlede eksportværdi i Region Midtjylland er mere end fordoblet i perioden 2016 til 2021. I 2016 eksporterede midtjyske virksomheder varer og tjenester for 250 mia. kr., mens den samlede eksport var steget til 536 mia. kr. i 2021, svarende til en stigning på 114 pct. Eksportfremgangen er især koncentreret omkring perioden 2020 til 2021, hvor den steg med lidt over 170 mia. kr. Den kraftige vækst i eksporten har ført til en tilsvarende vækst i omsætningen fra ca. 640 mia. kr. til godt 1.000 mia. kr.

Eksportens andel af den samlede omsætning i Region Midtjylland er steget fra at udgøre ca. 40 pct. i 2016 til 53 pct. i 2021, jf. Figur 3.10. Det er det næsthøjeste niveau blandt regionerne, kun overgået af Region Hovedstaden. Væksten i eksportens andel af den samlede omsætning i Region Midtjylland har over de seneste fem år været større end på landsplan, hvilket betyder, at eksportandelen i Region Midtjylland lå over niveauet for hele landet i 2021.

Figur 3.9. Udviklingen i samlet omsætning og eksport blandt eksporterende virksomheder i Region Midtjylland i mia. kr., 2016-21 (faste priser)

Figur 3.10. Udviklingen i eksportens andel af den samlede omsætning, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik

Note: Eksporten er opgjort som virksomhedernes samlede salg fratrukket indenlandsk salg.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

4

Temaafsnit om detailhandel

Dette temaafsnit ser nærmere på detailhandel i Region Midtjylland.

De første sider viser udviklingen i antallet af detailhandelsbutikker samt beskæftigelsen inden for forskellige dele af detailhandlen.

Derefter vises udviklingen i omsætningen blandt detailhandelsvirksomheder samt antallet af konkurser.

Øget beskæftigelse inden for detailhandel i Region Midtjylland

Detailhandel er med knap 45.400 fuldtidsbeskæftigede i 2021 den største branche i Region Midtjylland. Over de seneste år har der været en fremgang i detailhandlen i regionen, som vist i Tabel 4.1. nedenfor. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede vokset fra ca. 42.300 fuldtidsbeskæftigede i 2016 til ca. 45.400 i 2021. Det svarer til en samlet fremgang på 7 pct., hvilket er højere end landsgennemsnittet.

Det er især internethandel, som har oplevet en stor jobvækst i regionen. Fra 2016 til 2021 er antallet af fuldtidsbeskæftigede inden for internethandel steget fra 1.669 til 3.331, hvilket svarer til en stigning på ca. 100 pct. Omvendt har der været en tilbagegang i beskæftigelsen blandt visse typer specialbutikker samt blandt købmænd og døgnkiosker. Den største tilbagegang – både i pct. og antal jobs – er sket inden for specialbutikker, der sælger beklædning og fodtøj.

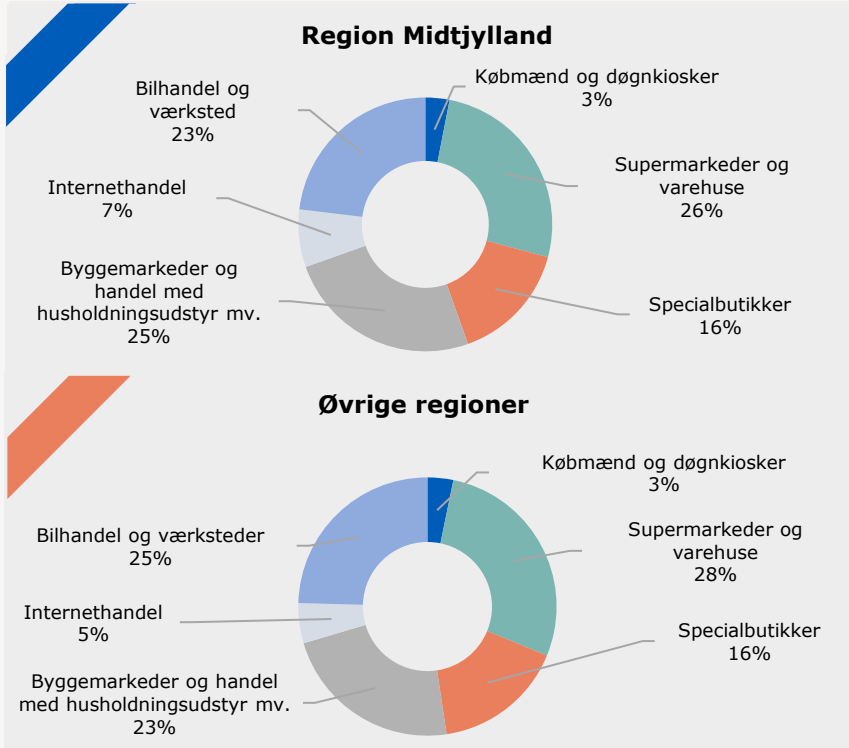
Figuren til højre viser, hvordan de beskæftigede inden for detailhandel fordeler sig på de forskellige butikstyper i Region Midtjylland og de øvrige regioner. Det fremgår, at beskæftigelsen i detailhandlen er nogenlunde ens fordelt i Region Midtjylland og de øvrige fire regioner.

Tabel 4.1. Antal fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel i Region Midtjylland, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021	Jobvækst Region Midd- jylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst hele landet, 2016-21 (pct.)
Købmænd og døgnkiosker	1.606	1.402	1.393	-13%	-11%
Supermarkeder og varehuse	11.300	11.343	11.838	5%	3%
Specialbutik med beklædning og fodtøj	3.545	3.283	2.889	-19%	-19%
Specialbutik med fødevarer	1.520	1.572	1.572	3%	-6%
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	2.818	2.664	2.521	-11%	-13%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	9.828	10.475	11.355	16%	7%
Internethandel	1.669	2.179	3.331	100%	107%
Bilhandel og værksted	10.038	10.864	10.482	4%	3%
Detailhandel i alt	42.323	43.781	45.380	7%	3%

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik
Note: Internethandel omfatter primært detailhandel med fysiske varer og digitale produkter via internettet samt detailhandel via. postordreforretning.

Figur 4.1. Fordeling af fuldtidsbeskæftigede inden for detailhandel, 2021

Mindre tilbagegang i antallet af detailhandelsvirksomheder i Region Midtjylland

Mens der er kommet flere beskæftigede i detailhandlen fra 2016 til 2021 i Region Midtjylland, er antallet af virksomheder faldet fra 7.820 til 7.710, jf. Tabel 4.2. Udviklingen skyldes især en tilbagegang i antallet af specialbutikker, der forhandler beklædning og fodtøj samt specialbutikker med kultur- fritids- og elektronikprodukter. De to butikstyper har oplevet et fald på henholdsvis 179 og 113 butikker, svarende til et fald på 17 og 16 pct. Omvendt er der især kommet flere internetbaserede detailhandelsvirksomheder i Region Midtjylland. Fra 2016 til 2021 er antallet af internethandelsvirksomheder steget fra 408 til 576, svarende til en stigning på 41 pct.

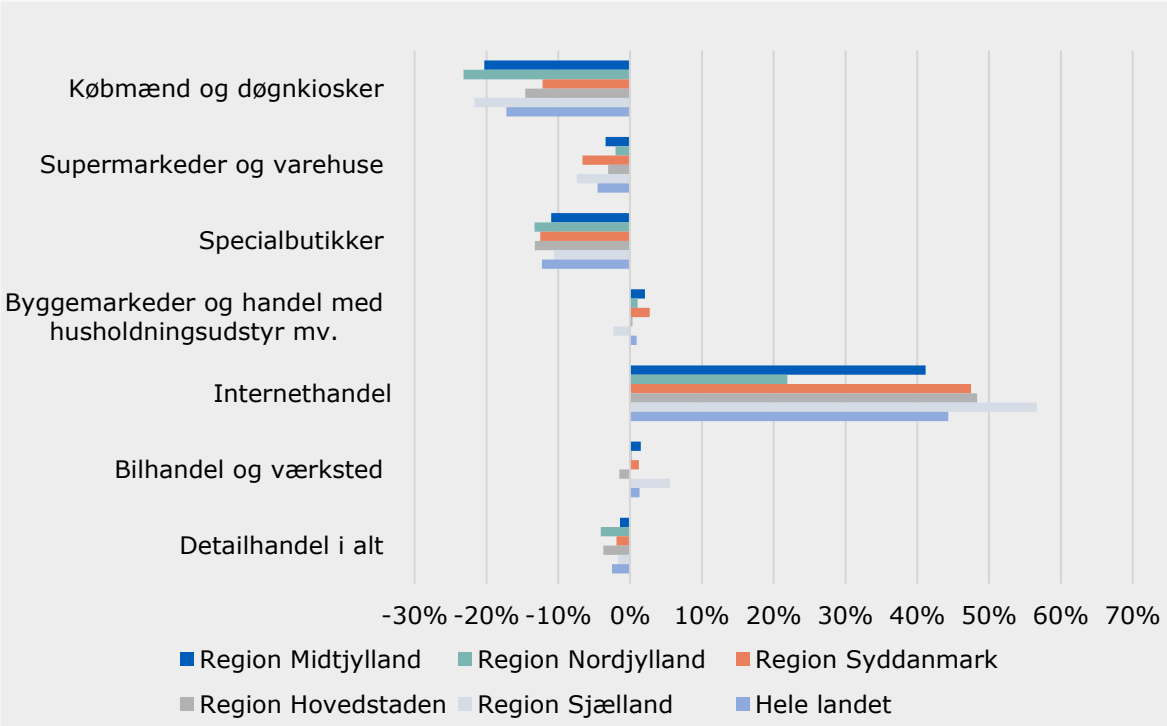
En lignende udvikling ses blandt de øvrige regioner og på landsplan som vist i figuren til højre. Det fremgår, at tilbagegangen i detailhandlen under ét har været mindre i Region Midtjylland end i de øvrige regioner. Derudover viser figuren, at antallet af virksomheder inden for internethandel er vokset markant i alle regioner, mens antallet af købmænd og døgnkiosker, supermarkeder og varehuse samt specialbutikker er gået tilbage i regionerne.

Tabel 4.2. Antal virksomheder inden for detailhandel i Region Midtjylland, 2016-21

Butikstype	2016	2019	2021
Købmænd og døgnkiosker	414	366	330
Supermarkeder og varehuse	675	654	652
Specialbutik med beklædning og fodtøj	1.047	931	868
Specialbutik med fødevarer	469	499	517
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	705	646	592
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	1.979	1.983	2.020
Internethandel	408	442	576
Bilhandel og værksted	2.123	2.150	2.155
Detailhandel i alt	7.820	7.671	7.710

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 4.2. Udviklingen i antal virksomheder inden for detailhandel, 2016-21

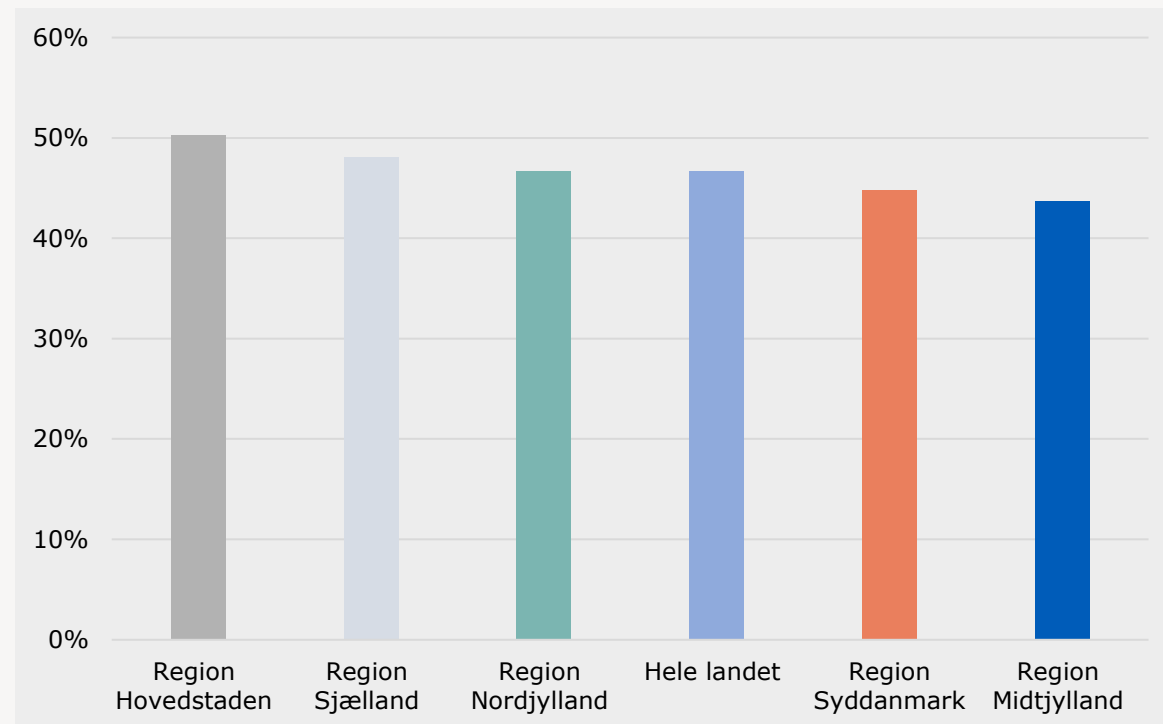
Mange unge med fritidsjobs arbejder i detailhandlen

Detailhandlen spiller en stor rolle for unge med fritidsjobs. I Region Midtjylland arbejder ca. 44 pct. af de unge i alderen 13-17 år med et fritidsjob inden for detailhandel, som vist i Figur 4.3. Det er nogenlunde på niveau med Region Syddanmark og lidt lavere end i de øvrige tre regioner. Generelt viser figuren, at detailhandel beskæftiger en meget stor del af de unge med fritidsjobs i regionerne.

Særligt supermarkeder og varehuse beskæftiger mange unge med fritidsjobs inden for detailhandel i både Region Midtjylland og på landsplan, som vist i Figur 4.4. Omkring to ud af tre unge med fritidsjobs inden for detailhandel er beskæftiget i regionens supermarkeder og varehuse. Herefter følger specialbutikker samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. der står for hhv. 11 og 10 pct. af beskæftigelsen blandt de unge med fritidsjobs.

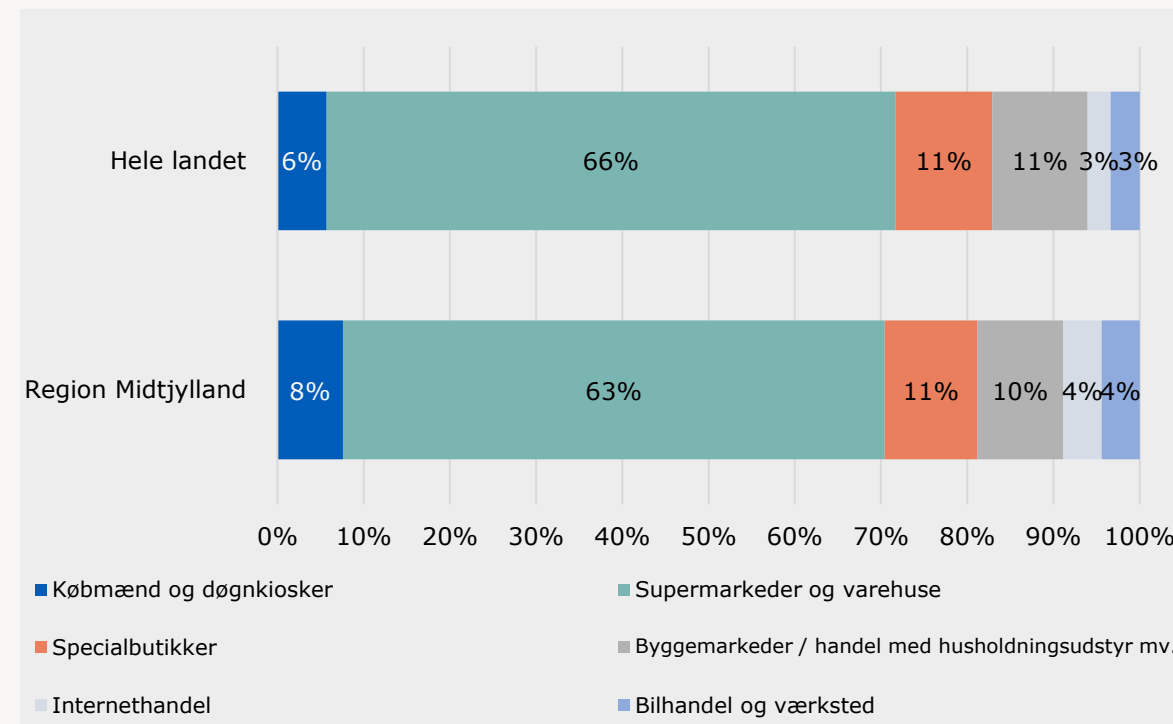
Samlet udbygger denne analyse billedet af detailhandlen som en vigtig jobskaber – også i forhold til at komme i gang på jobmarkedet.

Figur 4.3. Andel af unge (13-17 årige) i beskæftigelse inden for detailhandel, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 4.4. Unge (13-17 årige) fordelt på butikker inden for detailhandel, 2021

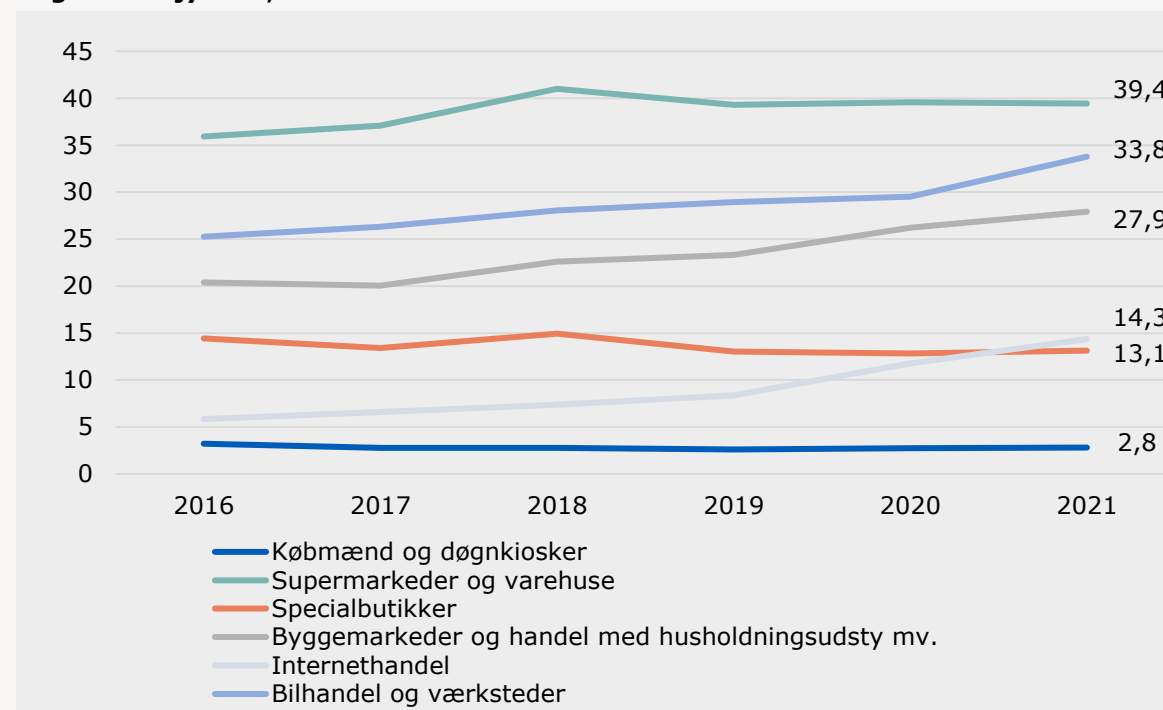
Stor stigning i omsætningen blandt virksomheder inden for internethandel

Samlet har Region Midtjylland oplevet en pæn fremgang inden for detailhandel, i perioden 2016 til 2021 idet omsætningen er steget fra ca. 105 mia. kr. til ca. 131 mia. kr., svarende til en fremgang på 25 pct. Som det fremgår af Figur 4.5. er der dog store forskelle på udviklingen inden for de enkelte segmenter af detailhandlen.

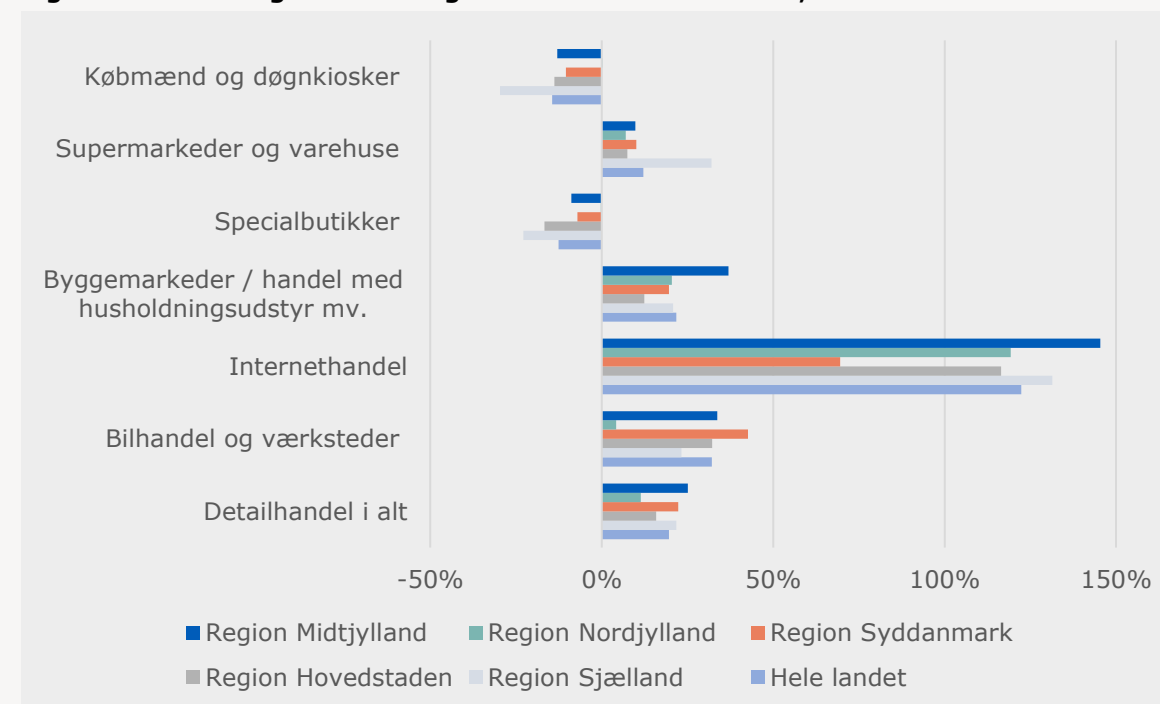
Omsætningen inden for internethandel er i perioden 2016 til 2021 steget med 5,9 mia. kr., svarende til en vækst på 145 pct. En af forklaringerne er formentlig coronapandemien, der har betydet, at flere er begyndt at handle online. Også inden for bilhandel og værksteder, supermarkeder og varehuse samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. har der været en betragtelig fremgang i omsætningen. Omvendt er omsætningen indenfor specialbutikker samt købmænd og døgnkiosker faldet i perioden.

Region Midtjylland har oplevet en større stigning i omsætningen inden for internethandel samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. end de øvrige regioner som vist i Figur 4.6. Samlet set er omsætningen inden for detailhandlen vokset mere i Region Midtjylland end i de øvrige regioner.

Figur 4.5. Udvikling i omsætningen inden for detailhandel (mia. kr. – 2016-priser), Region Midtjylland, 2016-21

Figur 4.6. Udvikling i omsætningen inden for detailhandel, 2016-21

Supermarkeder og varehuse har den højeste gennemsnitlige omsætning

Opgøres den gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed er den højst blandt supermarkeder og varehuse som vist i Tabel 4.3. I 2019 til 2021 lå den gennemsnitlige omsætning pr. virksomhed på 52 mio. kr. i denne gruppe. Derefter følger internethandel, hvor den gennemsnitlige omsætning i 2019 til 2021 lå på 16,2 mio. kr. Den laveste gennemsnitlige omsætning findes blandt specialbutikker, der forhandler fødevarer.

Supermarkeder og varehuse tegner sig ligeledes for det største bidrag til detailhandlens samlede omsætning. Figur 4.7. viser, at 30 pct. af detailomsætningen i Region Midtjylland kom fra supermarkeder og varehuse i 2021. Herefter følger bilhandel og værksteder samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv., der tegnede sig for hhv. 26 og 21 pct. af omsætningen i 2021.

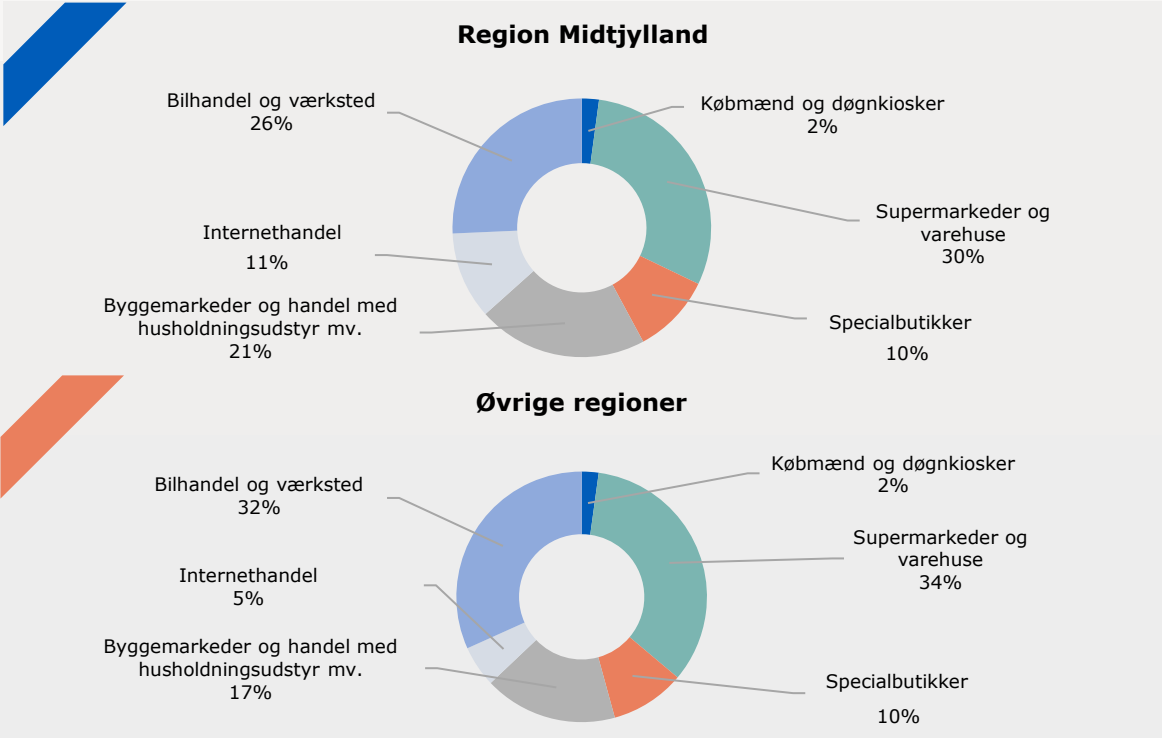
I de øvrige regioner står internethandel samt byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. for en mindre del af omsætningen end i Region Midtjylland. Omvendt står bilhandel og værksted samt supermarkeder og varehuse for en lidt større del af den samlede omsætning i detailhandlen i de øvrige regioner end i Region Midtjylland.

Tabel 4.3. Gennemsnitlig årlig omsætning pr. virksomhed, mio. kr., Region Midtjylland, 2016-18 og 2019-21

Butikstype	2016-18	2019-21
Købmænd og døgnkiosker	6,9	7,1
Supermarkeder og varehuse	48,5	52,0
Specialbutik med beklædning og fodtøj	4,6	4,4
Specialbutik med fødevarer	3,2	3,2
Specialbutik med kultur- fritids- og elektronikprodukter	9,5	9,2
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	8,9	10,4
Internethandel	11,7	16,2
Bilhandel og værksted	11,3	12,8

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Figur 4.7. Fordeling af omsætningen inden for detailhandel, 2021

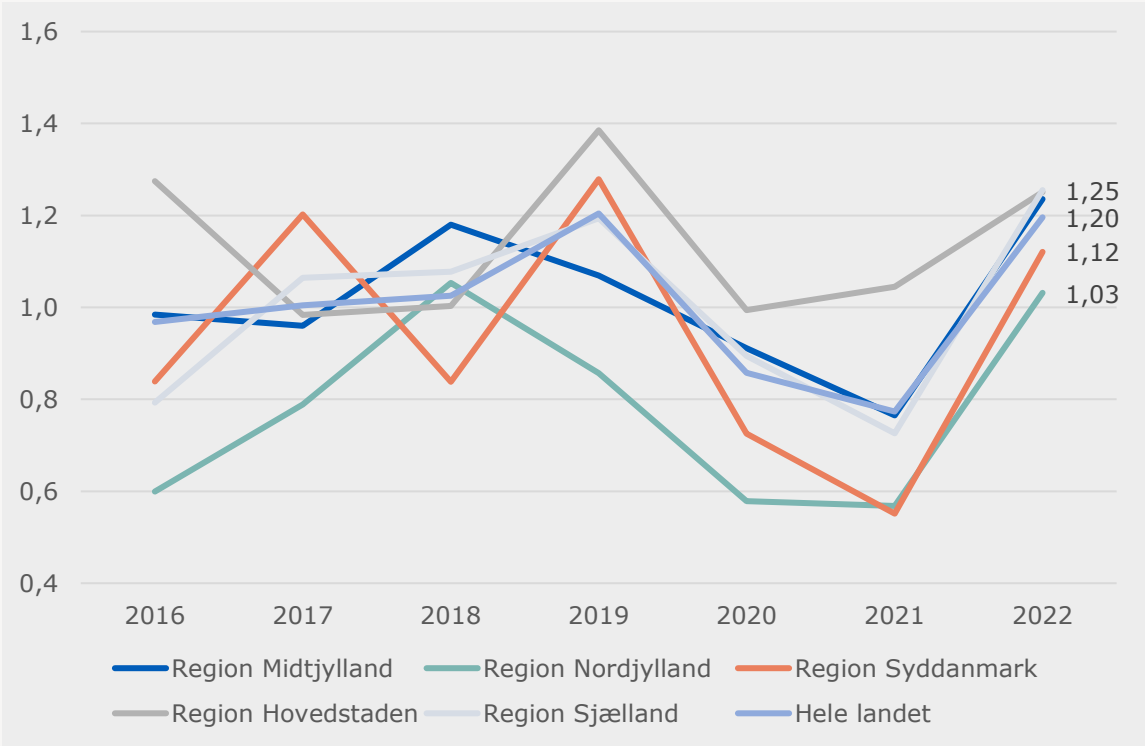
Antallet af konkurser inden for detailhandel steg i 2022

Figur 4.8. viser, hvor mange virksomheder inden for detailhandlen der blev erklæret konkurs i Region Midtjylland, i de øvrige regioner samt i hele landet i perioden 2016 til 2022. Antallet af konkurser er opgjort pr. 100 virksomheder i perioden.

Det fremgår, at Region Midtjylland oplevede et fald i omfanget af konkurser fra 2018 til 2021. I 2022 voksede antallet af konkurser i Region Midtjylland fra 0,8 til 1,2 konkurser pr. 100 virksomheder. Samme mønster genfindes i de øvrige regioner og på landsplan. Gennem hele perioden har omfanget af konkurser i Region Midtjylland ligget omkring landsgennemsnittet.

Tabel 4.4. viser, hvordan konkurserne i detailbranchen fordeler sig på de forskellige butikstyper i perioden 2016 til 2022. På tværs af regionerne tegner specialbutikker, byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv. samt bilhandel og værksteder sig for hovedparten af konkurserne, hvilket afspejler, at det netop også er de tre største butikstyper – målt på antal virksomheder. I Region Midtjylland falder ca. 75 pct. af konkurserne inden for de tre områder. Overordnet set er der kun mindre forskelle mellem regionerne ift. fordelingen af konkurser.

Figur 4.8. Udvikling i antal konkurser pr. 100 detailhandelsvirksomheder, 2016-22

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Konkurser er opgjort for virksomheder med beskæftigelse og/eller en omsætning på mindst en mio. kr. (aktive virksomheder). Antallet af virksomheder for 2022 er estimeret på baggrund af udviklingen i virksomhedsbestanden i perioden 2016-21.

Tabel 4.4. Fordeling af konkurser inden for detailhandel, 2016-22

Butikstype	Region Midtjyl-land	Region Nordjyl-land	Region Syddan-ark	Region Hoved-staden	Region Sjælland	Hele landet
Købmænd og døgnskiosker	7%	18%	4%	6%	5%	6%
Supermarkeder og varehuse	3%	3%	3%	2%	2%	2%
Specialbutikker	32%	33%	40%	36%	28%	35%
Byggemarkeder og handel med husholdningsudstyr mv.	22%	17%	20%	21%	26%	22%
Internethandel	15%	15%	8%	16%	10%	13%
Bilhandel og værksted	20%	14%	25%	20%	30%	22%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Antal konkurser	548	224	473	780	345	2.341

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

5

Temaafsnit om fødevaresektoren

Det andet temaafsnit i dette års rapport sætter fokus på fødevaresektorens betydning for erhvervslivet i Region Midtjylland.

De første sider viser, hvordan antallet af jobs og virksomheder har udviklet sig de seneste år inden for fødevaresektoren både for sektoren samlet set og for de forskellige delområder i sektorens værdikæde.

Dernæst fokuserer afsnittet på udviklingen i sektorens omsætning, eksport samt nettoinvesteringer.

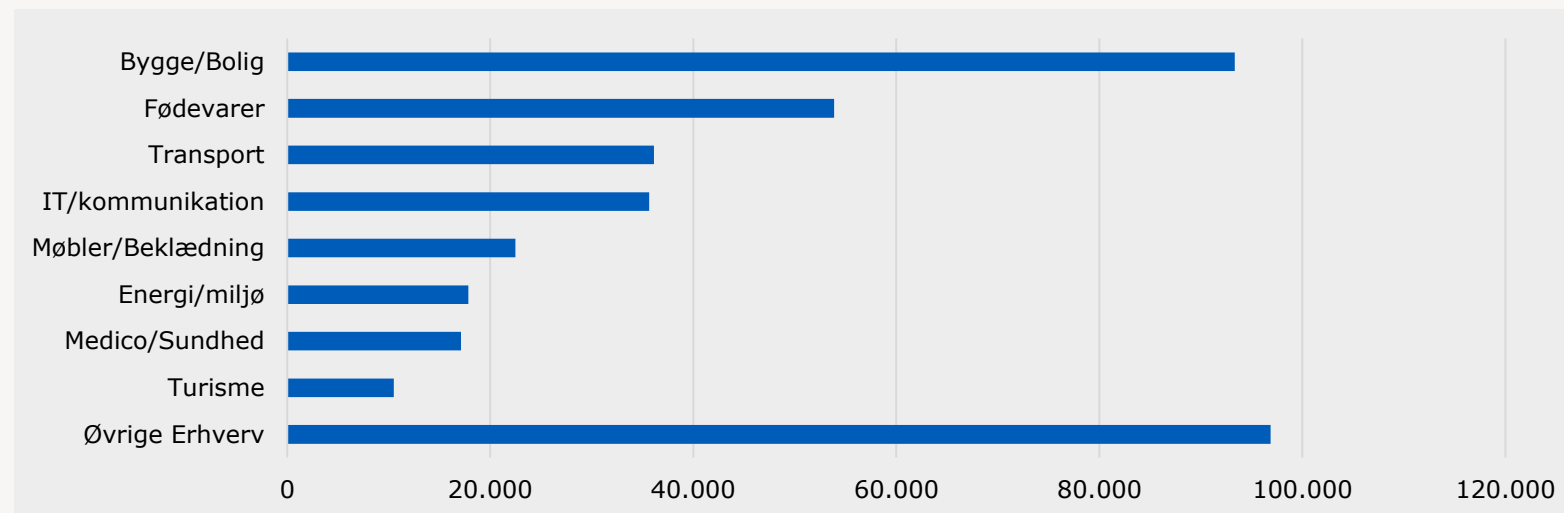
Fødevarerektoren er det næststørste ressourceområde i Region Midtjylland

Fødevarerektoren er beskæftigelsesmæssigt det næststørste ressourceområde i Region Midtjylland. Figur 5.1. viser, at fødevarerektoren havde en samlet beskæftigelse på ca. 53.900 fuldtidsjobs i Region Midtjylland i 2021, mens bygge/bolig er det største ressourceområde med ca. 93.300 fuldtidsjobs.

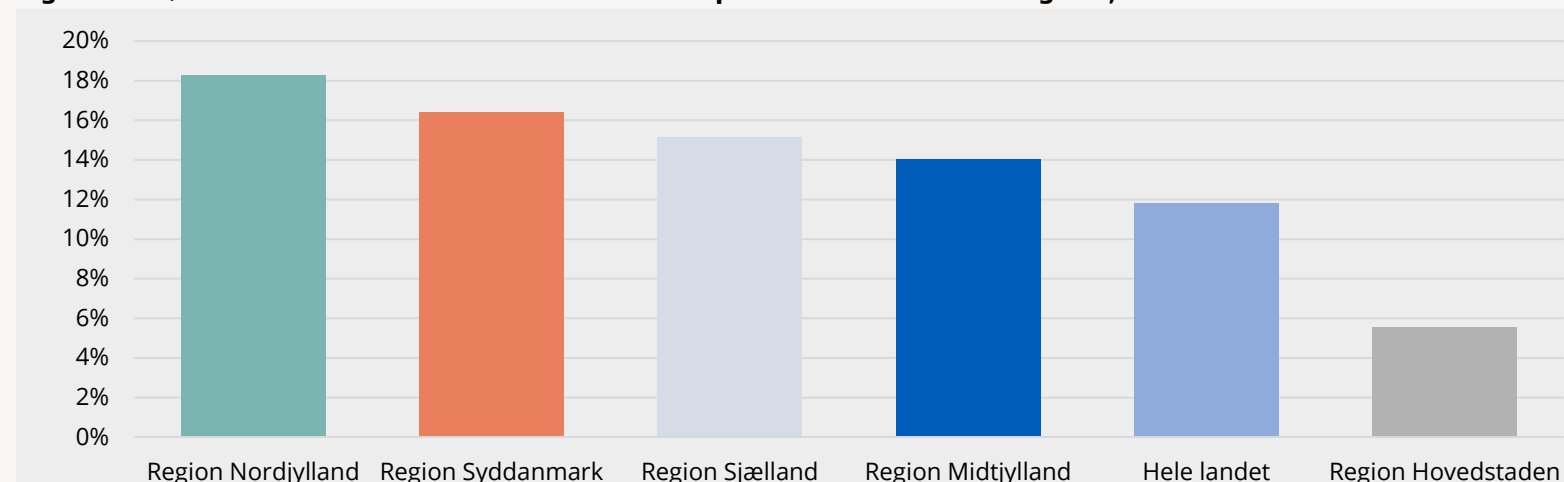
Figur 5.2. viser fødevarerektorens andel af den samlede private beskæftigelse i de fem regioner i 2021 sammenholdt med niveauet på landsplan.

I Region Midtjylland udgør fødevarerektoren ca. 14 pct. af den samlede beskæftigelse, hvilket er højere end på landsplan (12 pct.). Fødevarerektoren fylder mest i Region Nordjylland, hvor sektoren udgør ca. 18 pct. af regionens samlede private beskæftigelse.

Figur 5.1. Privat fuldtidsbeskæftigelse opdelt på ressourceområder i Region Midtjylland, 2021

Figur 5.2. Fødevarerektorens andel af den samlede private fuldtidsbeskæftigelse, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Ressourceområder

Ressourceområder er et alternativ til den officielle branchegruppering af dansk erhvervsliv og inddeler brancherne i otte sammenhængende områder baseret på de slutprodukter, virksomhederne bidrager til. Dertil kommer *Øvrige erhverv*, der består af brancher, som ikke direkte kan relateres til et enkelt område.

Ressourceområdet fødevarer afviger derfor lidt fra branche- og klyngegrupperingen i afsnit 2, hvorfor der kan være forskelle i tallene for fødevarerektorens udvikling.

I dette afsnit opdeles fødevarerektoren i tre delområder - primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv. Sidstnævnte omfatter virksomheder, der fx handler med fødevarer (engros) og fremstiller udstyr til landbrugs- og fremstillingserhvervene.

Fremgang i beskæftigelsen inden for fremstillingserhvervene i Region Midtjylland

Tabel 5.1. viser udviklingen i beskæftigelsen i perioden 2016 til 2021 – både for fødevaresektoren samlet set og sektorens delområder (primære erhverv, fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv) – i Region Midtjylland og hele landet.

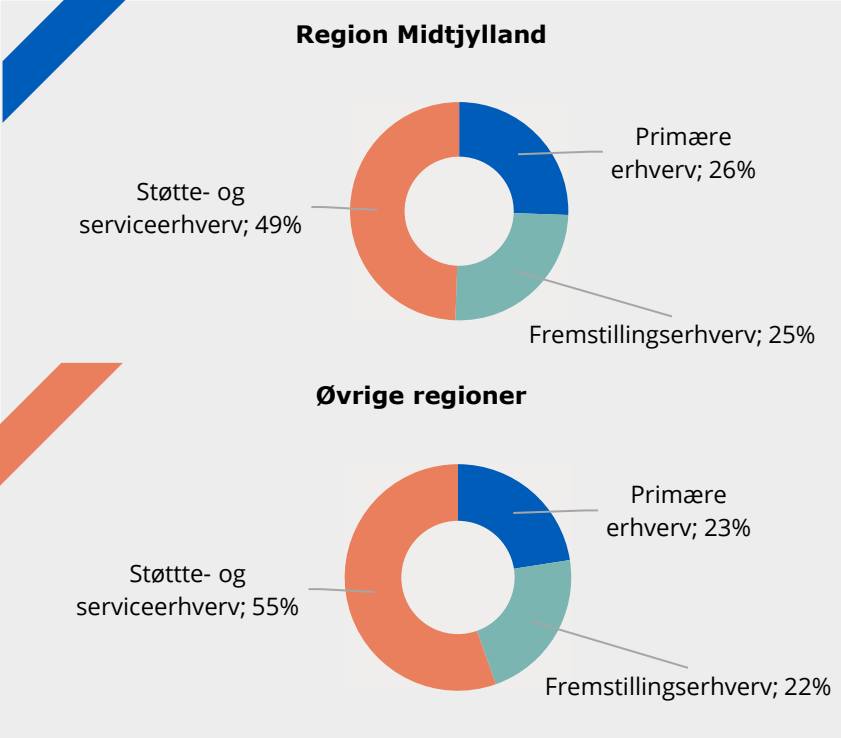
Set over hele perioden er sektorens beskæftigelse i Region Midtjylland vokset med ca. 2.000 fuldtidsjobs, svarende til en stigning på 3,9 pct., hvilket er lidt over landsgennemsnittet på 3,5 pct. Beskæftigelsesvæksten i Region Midtjylland og på landsplan skyldes primært en vækst indenfor fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhverv. Den største beskæftigelsesvækst har været indenfor fremstillingserhvervene for både regionen og på landsplanen. Væksten indenfor fremstillingserhverv i Midtjylland har imidlertid været ca. 2 pct. over landsgennemsnittet, hvilket er den primære forklaring på forskellen i den samlede beskæftigelsesvækst indenfor fødevaresektoren.

Figuren til højre viser, at ca. halvdelen af sektorens beskæftigelse i Region Midtjylland ligger i støtte- og serviceerhvervene, mens de primære erhverv og fremstillingserhvervene hver tegner sig for ca. en fjerdedel af sektorens beskæftigelse. Region Midtjylland adskiller sig fra de øvrige regioner ved at have en markant lavere andel af fødevarebeskæftigelsen indenfor støtte- og serviceerhverv.

Tabel 5.1. Antal private jobs og jobvækst i fødevaresektoren opdelt på delområde, 2016-21

Delområde	Antal fuldtidsjobs i Region Midtjylland			Jobvækst Region Midtjylland 2016-21 (pct.)	Jobvækst Hele landet 2016-21 (pct.)
	2016	2019	2021		
Primære erhverv	13.707	13.618	13.766	0,4%	0,7%
Fremstillingserhverv	12.551	13.034	13.479	7,4%	5,7%
Støtte- og serviceerhverv	25.625	25.645	26.640	4,0%	3,7%
Fødevaresektoren i alt	51.882	52.297	53.886	3,9%	3,5%

Figur 5.3. Fuldtidsbeskæftigelse inden for fødevareområdet fordelt på delområder, 2021

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Sammenligningskommunerne omfatter Syddjurs Kommune, Odder Kommune, Skanderborg Kommune, Ikast-Brande Kommune og Favrskov Kommune.

Lille fald i antallet af fødevarevirksomheder i Region Midtjylland

Mens beskæftigelsen er steget, er antallet af virksomheder i fødevaresektoren faldet i Region Midtjylland. Tabellen til venstre viser, at antallet af virksomheder er faldet med knap 5 pct. over en femårig periode. Udviklingen skyldes et markant fald i antallet af fødevarevirksomheder inden for de primære erhverv, som også er det fødevareerhverv med flest virksomheder. Antallet af virksomheder inden for primære erhverv er faldet med 10 pct., mens der omvendt er kommet flere virksomheder inden for fremstillingserhverv samt støtte- og serviceerhvervene. Det samlede fald hænger især sammen med en stigning i størrelsen af det gennemsnitlige landbrug.

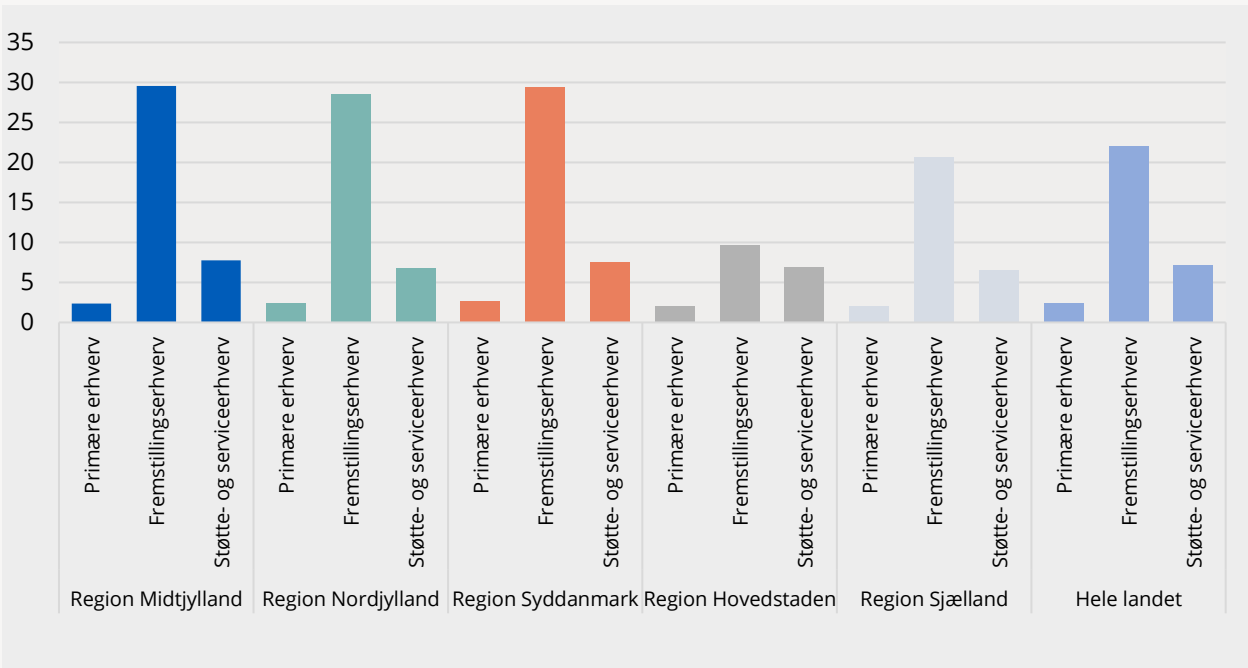
Fremstillingsvirksomheder er dog i gennemsnit fortsat de største. Det fremgår af Figur 5.4., der viser det gennemsnitlige antal fuldtidsjobs for virksomhederne i sektorens tre delerhverv. I figuren holdes Region Midtjylland op mod de øvrige regioner og landet som helhed. Figuren viser også, at fremstillingsvirksomhederne i de vstdanske regioner generelt er større end i Østdanmark.

Den gennemsnitlige beskæftigelse i de primære erhverv samt støtte- og serviceerhvervene er mere ens på tværs af regionerne. I de primære erhverv beskæftiger virksomhederne i gennemsnit 2-3 fuldtidsjobs, mens støtte- og servicevirksomhederne beskæftiger 7-8 fuldtidsjobs.

Tabel 5.2. Antal virksomheder i fødevaresektoren i Region Midtjylland, 2016-21

Delområde	2016	2019	2021	Ændring 2016-21 i pct.
Primære erhverv	6.487	6.011	5.870	-9,5%
Fremstillingserhverv	437	442	456	4,4%
Støtte- og serviceerhverv	3.324	3.395	3.443	3,6%
Fødevaresektoren i alt	10.248	9.848	9.769	-4,7%

Figur 5.4. Antal fuldtidsjobs per virksomhed inden for fødevareområdet, 2021

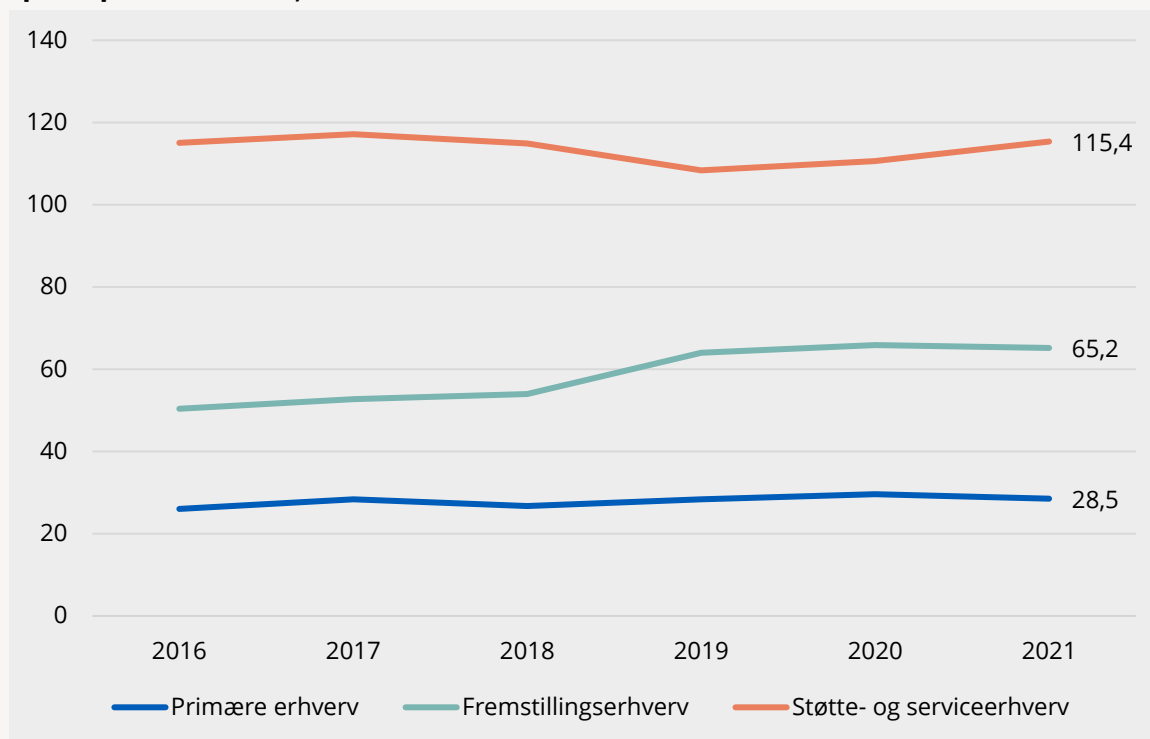
Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Opgjort på arbejdssteder.

Øget omsætning i de primære erhverv og fremstillingserhvervene i Region Midtjylland

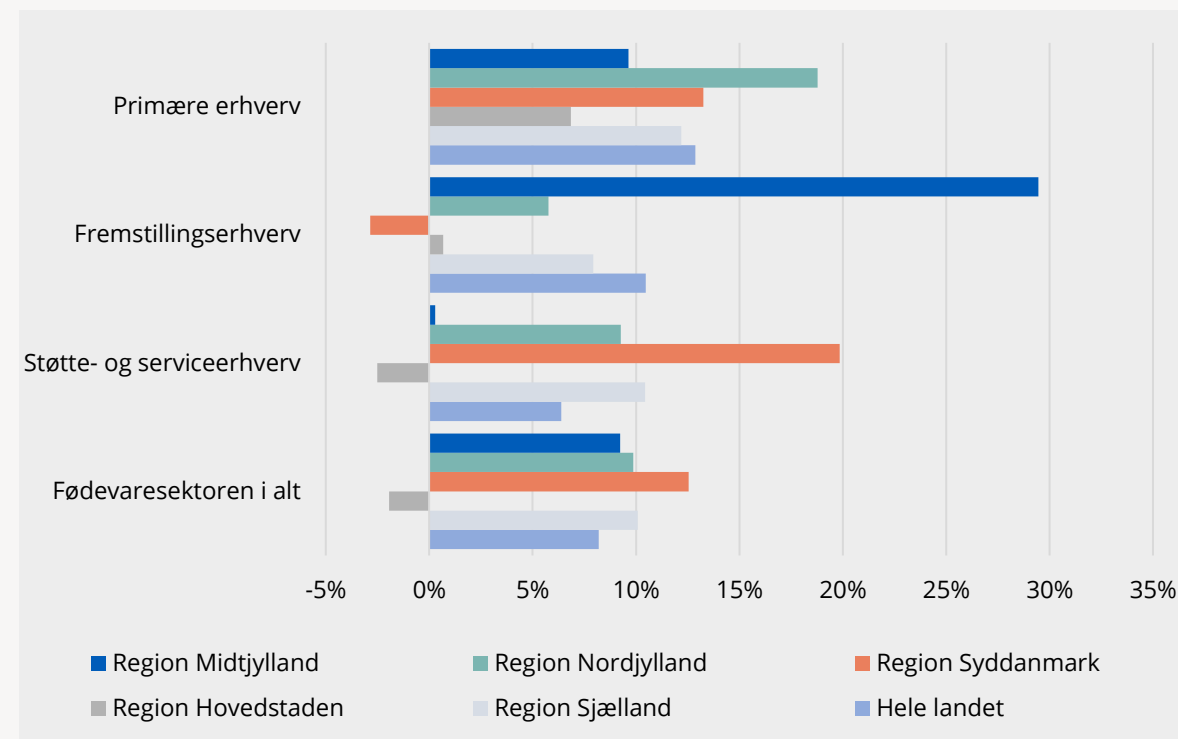
Virksomhedernes omsætning er en anden central indikator for fødevarerektorens udvikling og betydning lokalt. Figur 5.5. viser omsætningen for sektorens forskellige delerhverv i Region Midtjylland i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at omsætningen er størst inden for støtte- og serviceerhvervene, som også er det delerhverv med den største beskæftigelse. Set over hele perioden har omsætningen i støtte- og serviceerhvervene ligget nogenlunde stabilt omkring 115 mia. kr., mens omsætningen i de to øvrige delerhverv er vokset. Mest markant er væksten inden for fremstillingserhvervene, som er steget med ca. 15 mia. kr., svarende til en vækst på ca. 30 pct. Samlet set er fødevarerektorens omsætning i Region Midtjylland vokset fra ca. 191 mia. kr. i 2016 til ca. 209 mia. kr. i 2021.

Figur 5.6. sammenligner udviklingen i omsætningen for fødevarerektoren samlet set samt for de tre delerhverv på tværs af regioner. Samlet ligger omsætningsvæksten i fødevarerektoren i Region Midtjylland nogenlunde på niveau med landet som helhed. Væksten inden for fremstillingserhvervene i Region Midtjylland ligger over alle de øvrige regioner, mens kun Region Hovedstaden har en lavere omsætningsvækst end Region Midtjylland inden for støtte- og serviceerhverv samt primære erhverv.

Figur 5.5. Fødevarerektorens omsætning (mia. kr. – 2016-priser) i Region Midtjylland opdelt på delområder, 2016-21

Figur 5.6. Udvikling i omsætning inden for fødevarerektoren opdelt på delområder, 2016-21

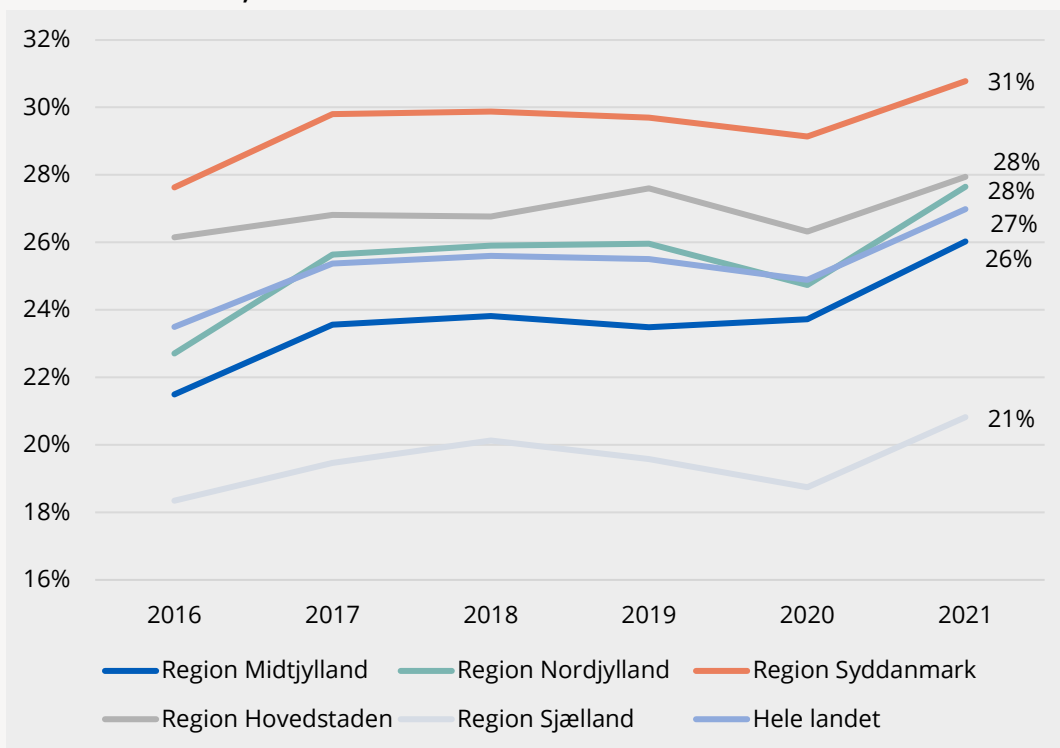

Mange eksportvirksomheder inden for fremstillings- og serviceerhvervene i Region Midtjylland

Eksport har stor betydning for erhvervslivet og ikke mindst fødevaresektoren. Figur 5.7. viser andelen af eksportvirksomheder inden for fødevaresektoren i Region Midtjylland i perioden 2016 til 2021 holdt op mod de øvrige regioner og hele landet. Andelen af fødevarevirksomheder med eksport i Region Midtjylland har ligget nogenlunde stabilt omkring 24 pct. i store dele af perioden, men voksede til 26 pct. i 2021. Generelt har Region Midtjylland en lavere andel eksportvirksomheder inden for fødevaresektoren end de øvrige regioner. Det kan skyldes, at de primære erhverv, som er mindre eksportorienteret, fylder mere i Region Midtjylland end i de øvrige regioner.

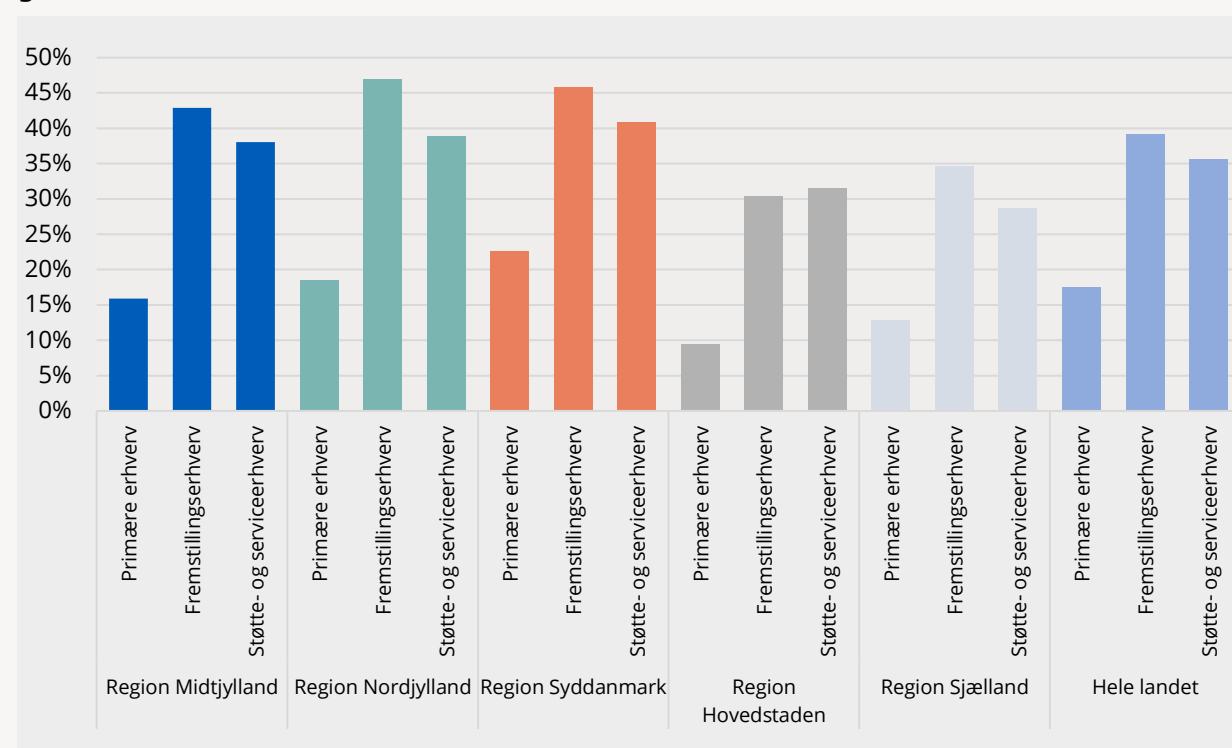
Figuren til højre viser andelen af virksomheder med eksport inden for fødevaresektorens delerhverv. Andelen er højest inden for fremstillingserhvervene samt støtte- og serviceerhvervene. Det er et udtryk for, at de primære erhverv hovedsageligt producerer varer/produkter, der indgår i produktionen af slutprodukterne, som fremstilles og sælges af de andre erhverv. Generelt er eksportandelene inden for de forskellige erhverv højere i de vstdanske regioner end i de øvrige regioner.

Figur 5.7. Udviklingen i andelen af virksomheder med eksport i fødevaresektoren, 2016-21

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: Eksportvirksomheder er opgjort på arbejdssteder.

Figur 5.8. Andel af virksomheder med eksport i fødevaresektoren opdelt på delområder, gennemsnit 2020-21

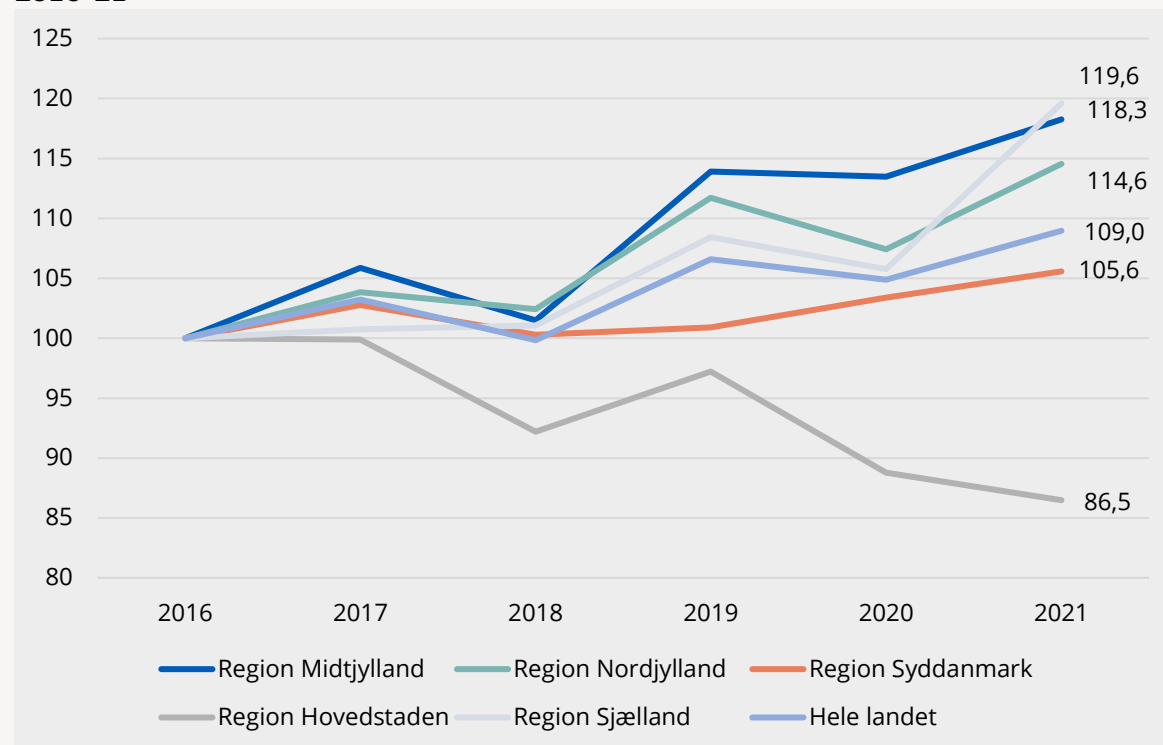

Stor vækst i midtjysk fødevareeksport

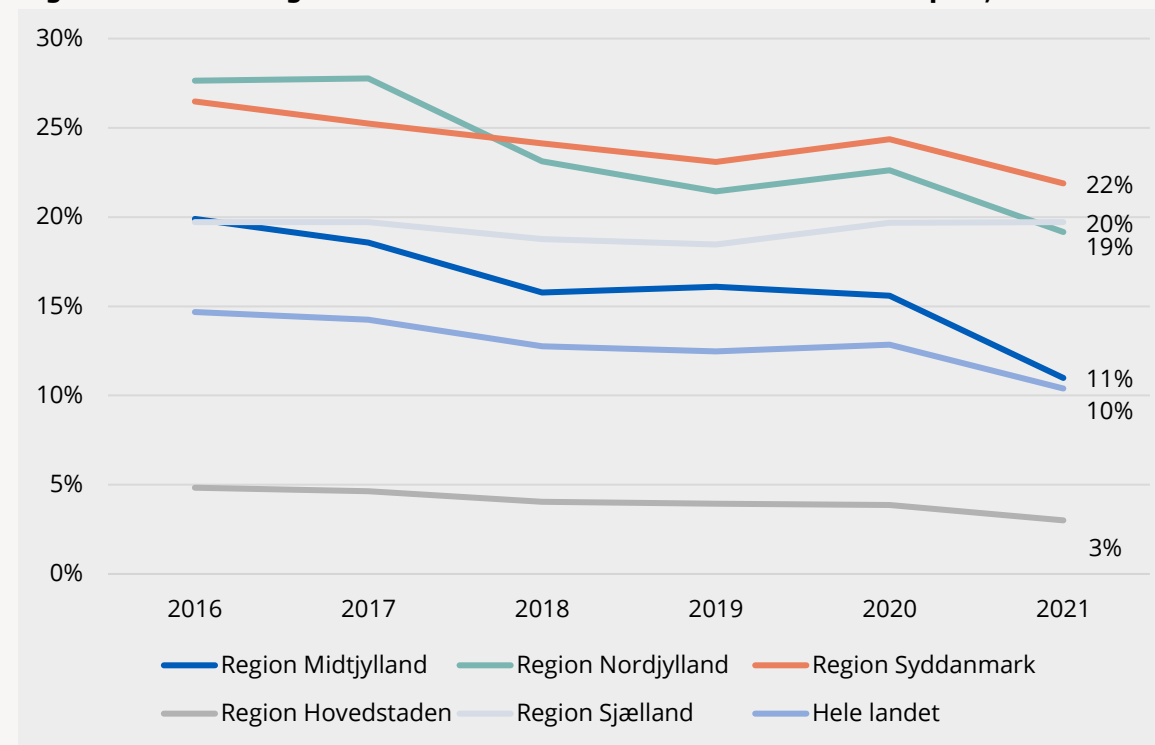
Figur 5.9. og 5.10. viser, hvordan værdien af fødevarevirksomhedernes eksport har udviklet sig de seneste år i regionerne og hele landet. Figur 5.9. viser den indekserede udvikling i fødevaresektorens eksportværdi i perioden 2016 til 2021. Set over hele perioden er eksporten fra den midtjyske fødevaresektor vokset med ca. 18 pct. Det er ca. dobbelt så højt som på landsplan, hvor fødevareeksporten er vokset med 9 pct.

Figur 5.10. viser fødevaresektorens andel af erhvervslivets samlede eksport i perioden 2016 til 2021. Figuren viser, at fødevaresektoren stod for omkring 11 pct. af den samlede eksport i Region Midtjylland i 2021, hvilket var noget lavere end i Region Nordjylland, Region Syddanmark og Region Sjælland. Samtidig viser figuren, at fødevaresektorens eksportandel er faldet på tværs af regionerne. I Region Midtjylland er sektorens eksportandel faldet fra 20 til 11 pct., hvilket er et udtryk for, at eksporten inden for ressourceområderne energi/miljø samt medico/sundhed er vokset markant i perioden.

Figur 5.9. Indekseret udvikling i fødevaresektorens eksportværdi (2016=100), 2016-21

Figur 5.10. Udvikling i fødevaresektorens andel af den samlede eksport, 2016-21

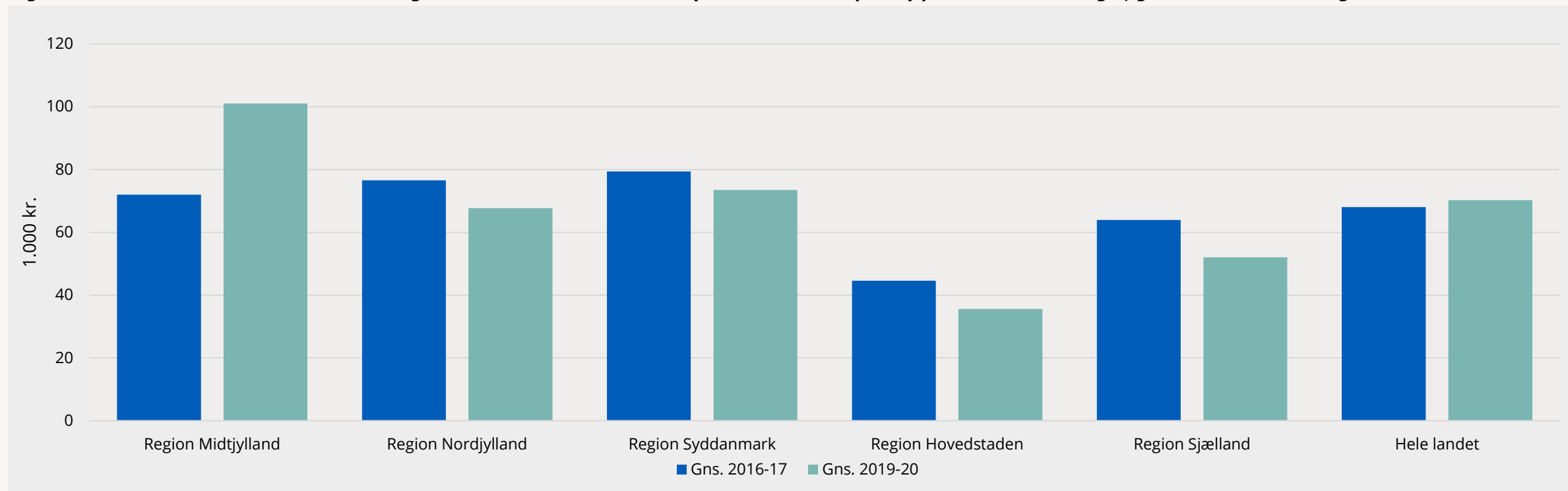
Nettoinvesteringer i fødevaresektoren er større end i de øvrige regioner

Figur 5.11. viser fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. fuldtidsbeskæftiget i perioderne 2016 til 2017 og 2019 til 2020. Den tegner dermed et billede af, i hvor høj grad virksomhederne i sektoren investerer i nyt udstyr og ny teknologi. Nettoinvesteringer (bruttoinvesteringer minus afskrivninger) er således et udtryk for udvidelsen af kapitalapparatet (investeringer + bygninger).

Figuren viser, at fødevaresektorens nettoinvesteringer pr. beskæftiget i Region Midtjylland er vokset i perioden fra ca. 72.000 kr. i 2016 til 2017 til ca. 101.000 kr. i 2019 til 2020. I de øvrige regioner er sektorens nettoinvesteringer faldet i perioden.

Herudover viser figuren, at investeringsniveauet i Region Midtjylland ligger væsentligt over niveauet i resten af landet i 2019 til 2020.

Figur 5.11. Virksomhedernes nettoinvesteringer inden for fødevareområdet (1.000 kr. – 2016-priser) pr. fuldtidsbeskæftiget, gennemsnit 2016-17 og 2019-20

Kilde: IRIS Group på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.
Note: De primære erhverv er ikke omfattet af opgørelsen.

Erhvervshus
MIDTJYLLAND

Udgivelse fra Erhvervshus Midtjylland, august 2023.
Udarbejdet i samarbejde med IRIS Group.
Data-/talmateriale leveret af IRIS Group.